

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Prop. 86 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i barnevernsloven mv.
(krav om politiattest ved ansettelser
i barne-, ungdoms- og familieetaten mv.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	4	Kommunens adgang til å benytte fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere	22
2	Bakgrunn	7	4.1	Gjeldende rett	22
2.1	Høringsnotat 12. oktober 2021	7	4.2	Bakgrunn for forslaget	23
2.2	Høringsnotat om rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet 30. mars 2020	8	4.3	Departementets vurdering	24
3	Hjemmel til å kreve politiattest for ansatte i Bufetat som er i kontakt med mindreårige mv.	12	5	Begrepsmessige endringer mv.	27
3.1	Gjeldende rett	12	6	Erfaringer med midlertidig koronalov	28
3.1.1	Innledning	12	6.1	Innledning	28
3.1.2	Generelle krav i politi-registerloven og politi-registerforskriften	12	6.2	Flytting av barn	28
3.1.3	Krav til politiattest etter barnevernsloven	13	6.3	Bruk av andre kommunikasjonsformer ved oppfølgings- og tilsynsbesøk	28
3.1.4	Midlertidig hjemmel for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest	15	6.4	Saksbehandlingsbestemmelsene for fylkesnemnda	30
3.2	Forslaget i høringsnotatet	16	6.5	Departementets vurderinger	31
3.3	Høringsinstansenes syn	16	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	32
3.4	Departementets vurderinger	19	8	Merknader til de enkelte bestemmelsene	33
3.4.1	Innledning	19	8.1	Endringer i barnevernloven	33
3.4.2	Krav til politiattest for ansatte i Bufetat som har kontakt med mindreårige mv.	19	8.2	Endringer i ny barnevernslov	33
3.4.3	Bufetats adgang til å kreve politiattest av fosterforeldre	20		Forslag til lov om endringer i barnevernsloven mv. (krav om politiattest ved ansettelser i barne-, ungdoms- og familieetaten mv.)	35

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Prop. 86 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i barnevernsloven mv. (krav om politiattest ved ansettelse i barne-, ungdoms- og familieetaten mv.)

*Tilråding fra Barne- og familiedepartementet 8. april 2022,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Barne- og familiedepartementet legger med dette frem forslag til endringer i barnevernsloven om å innføre krav til politiattest for personer som ansettes i, eller utfører oppgaver på vegne av Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn. Endringene foreslås både i gjeldende barnevernlov og i ny barnevernslov. På denne måten legges til rette for at de utvidede hjemlene skal kunne tre i kraft så snart som mulig og før ny barnevernslov trer i kraft. Ny barnevernslov ble vedtatt i juni 2021, jf. Prop. 133 L (2020–2021) Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven. Departementet tar sikte på at ny barnevernslov trer i kraft 1. januar 2023.

Krav om politiattester er et viktig virkemiddel for å forebygge overgrep mot barn og for å bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. Bufetat har i dag hjemmel til å kreve politiattest av ansatte og personer som utfører oppdrag for barnevernsinstitusjoner, sentre

for foreldre og barn og omsorgssentre. Departementet foreslår at det innføres en ny hjemmel om krav til politiattest for personer som ansettes i eller utfører oppdrag for eller på vegne av Bufetat, og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn. Departementet mener videre at Bufetat og private virksomheter som leverer fosterhjemstjenester til det offentlige, skal gis adgang til å innhente politiattest for fosterforeldre i forbindelse med grunnleggende opplæring eller ved inngåelse av oppdragsavtaler. Departementet vil følge opp dette med endringer i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven.

I tillegg til forslagene i denne proposisjonen, har departementet igangsatt en helhetlig gjennomgang av om det er behov for å innføre nye hjemler til å kreve politiattest for personer som har kontakt med mindreårige, eller andre eksisterende hjemler. Bakgrunnen for dette arbeidet var blant annet oppfølgingen av Prop. 12 S (2016–2017) Opptrappingsplan mot vold og overgrep.

Det har vært nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som vurderte behovet for lovendringer på tvers av sektorer. Arbeidsgruppen har bestått av medlemmer fra Barne- og familiedepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Rapporten fra arbeidsgruppen ble sendt på høring i 2019. Departementet jobber med den videre oppfølging av høringen i samarbeid med andre berørte departementer.

I Prop. 133 L (2020–2021) ble det fremmet forslag om at barnevernstjenesten ikke skal ha adgang til å plassere barn i ordinære fosterhjem som har inngått avtale om godtgjøring for og innholdet i fosterhjemsoppdraget med en privat tjenesteyter. Forslaget fikk ikke tilslutning i Stortinget, jf. Innst. 625 (2020–2021). Departementet fremmer tilsvarende forslag i denne proposisjonen. Forslaget er blant annet begrunnet i barnevernstjenestens behov for tilgang på informasjon om barnets situasjon, og tjenestens mulighet til å gjøre gode vurderinger av barnets behov. Departementet mener det er avgjørende at barnevernstjenesten er i posisjon til å gjøre nødvendige vurderinger av barnets situasjon og oppfylle sitt

lovpålagte omsorgs- og oppfølgingsansvar. Videre er forslaget begrunnet i kommunens behov for kostnadskontroll som følge av at kommunen fra 1. januar 2022 fikk fullt finansieringsansvar for fosterhjem. Forslaget gjelder ikke for Bufetats tilbud om fosterhjem etter ny barnevernslov § 16-3 annet ledd bokstav a og c. Endringen forslås i ny barnevernslov som ble vedtatt våren 2021. Endringen vil ikke gjelde plasseringer kommunen har gjort eller gjør før bestemmelsen trer i kraft. Departementet tar sikte på ikraftsetting 1. juli 2023.

Som første del av oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 1198, 10. juni 2021, jf. Innst. 625 L (2020–2021), foreslås for øvrig at begrepet «atferdsinstitusjon» erstattes med begrepet «barnevernsinstitusjon» eller «institusjon» i ny barnevernslov.

Som en oppfølging av anmodningsvedtak nr. 244, 17. desember 2021, jf. Innst. 84 L (2021–2022), inneholder proposisjonen også en redegjørelse for erfaringer med midlertidig lov om tilpasninger i regelverket for barnevernet og fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19.

2 Bakgrunn

2.1 Høringsnotat 12. oktober 2021

Barne- og familiedepartementet sendte 12. oktober 2021 på høring forslag til endringer i barnevernloven og i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven (politiattest for ansatte i Bufetat som er i kontakt med mindreårige mv.).

Bufetat har i dag hjemmel til å kreve politiattest av ansatte og personer som utfører oppdrag for barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre. Høringsnotatet inneholdt forslag om endringer i barnevernsloven med forslag til krav om politiattest for personer som ansettes i Bufetat, eller utfører oppgaver på vegne av Bufetat, og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn. Departementet foreslo i tillegg endringer i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven ved at dagens midlertidige hjemmel for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest for fosterforeldre, innføres som en varig ordning. Videre ble det foreslått presisert i forskrift at Bufetat har ansvaret for at politiattest blir krevet fremlagt av personer som tar imot barn som avlastningstiltak for beredskapshjem eller spesialiserte fosterhjem.

Forslaget ble sendt til følgende høringsinstanser:

Finansdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Barneombudet
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
Datatilsynet
Kriminalomsorgsdirektoratet
Krisesentersekretariatet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU)
Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM)
Politidirektoratet

Regionale kunnskapssentre for barn og unge (RKBU)
Regionale ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)
Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP)
Sentralenheten for fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker
Statens helsetilsyn
Statsforvalterne
Sysselmasteren på Svalbard

Sametinget
Sivilombudet

Alle landets kommuner
Alle landets fylkeskommuner
Longyearbyen lokalstyre

Abelia
Akademikerne
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Barn av rusmisbrukere – BAR
Batteriet Oslo
Den Norske Advokatforening (Advokatforeningen)
Fagforbundet
Familiekanalen
Fellesorganisasjonen (FO)
Forandringsfabrikken
Frelsesarmeen
Forum for Barnekonvensjonen
Hovedorganisasjonen Virke
Ideelt barnevernsforum
Juridisk rådgivning for kvinner
Juss-Buss – Juss-studentenes rettsinformasjon
Jussformidlingen i Bergen
Jusshjelpa i Midt-Norge
Jusshjelpa i Nord-Norge
Kirkens bymisjon
Kompetansenettverk for kvalitet i barnevern (KIB)
Kommunesektorens organisasjon (KS)
Landsforeningen for barnevernsbarn
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Mental helse ungdom

Norges Røde Kors
 Norges Røde Kors Ungdom
 Norsk barnevernlederorganisasjon (NOBO)
 Norsk barnevernsamband
 Norsk Fosterhjemsforening
 Norsk Tjenestemannslag (NTL)
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Organisasjonene for barnevernsforeldre (OBF)
 Organisasjonen for private barneverntiltak (OPB)
 Press – Redd Barna Ungdom
 Private barnehagers landsforbund
 Redd Barna
 Rådet for psykisk helse
 SOS-barnebyer
 Stendi
 Stiftelsen barnas rettigheter
 Stiftelsen Fontene
 Stiftelsen Menneskerettighetshuset
 Taternes landsforening
 Uni Research
 UNICEF Norge
 Unio – Hovedorganisasjon for universitets- og høy-
 skoleutdannede
 Universitets- og høgskolerådet
 Velferdsalliansen
 Voksne for barn
 Yrkesorganisasjonenes sentralforbund

Høringsfristen var 10. desember 2021. Følgende 25 instanser har uttalt seg:

Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet

Barneombudet
 Bufdir
 Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat)
 region Midt-Norge
 Bufetat region nord
 Bufetat region sør
 Bufetat region vest
 Bufetat region øst
 Datatilsynet
 Statsforvalteren i Innlandet
 Statsforvalteren i Trøndelag
 Asker kommune
 Bergen kommune
 Egersund kommune
 Oslo kommune
 Nordland fylkeskommune

Advokatforeningen
 Norsk Fosterhjemsforening
 Politidirektoratet
 Redd barna

Pilar
 Stendi
 NKVTS
 RVTS

I tillegg er det kommet enkelte innspill fra privatpersoner.

Denne proposisjonen følger opp forslaget om krav til at personer som skal ansettes i, eller utføre oppgaver på vegne av Bufetat, skal legge frem politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd. Forslaget gjelder kun personer som skal utføre oppgaver som innebærer at de kan ha direkte kontakt med barn. Forslagene til forskriftsendringer følges opp av departementet på vanlig måte.

Innholdet i høringsinstansenes syn gjennomgås i kapittel 3.3. Høringsinstansenes syn på forslagene til forskriftsendringer gjengis når dette er nødvendig på grunn av sammenhengen med lovforslaget.

2.2 Høringsnotat om rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet 30. mars 2020

Departementet sendte 30. mars 2020 på høring forslag til endringer i rammevilkårene for private tjenesteytere i barnevernet. Forslaget ble sendt til følgende høringsinstanser:

Arbeids- og sosialdepartementet
 Finansdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og beredskapsdepartementet
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet
 Kulturdepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Nærings- og fiskeridepartementet
 Utenriksdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 Bufetat region Midt-Norge
 Bufetat region nord
 Bufetat region sør
 Bufetat region vest
 Bufetat region øst
 Barneombudet
 Datatilsynet
 Diakonhjemmet Høgskole
 Domstoladministrasjonen
 Folkehelseinstituttet
 Helsedirektoratet

Helseregionene (5)	Statsforvalterne
Høgskolen i Innlandet	Sysselmannen på Svalbard
Høgskulen i Volda	Trygderetten
Høgskolen i Østfold	Universitetet i Agder
Høgskulen på Vestlandet	Universitetet i Bergen
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Universitetet i Oslo
Kompetanse Norge	Universitetet i Stavanger
Kriminalomsorgsdirektoratet	Universitetet i Sørøst-Norge
Krisesentersekretariatet	Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet
Likestillings- og diskrimineringsombudet	Utdanningsdirektoratet
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	Utlendingsdirektoratet
Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU)	Utlendingsnemnda
Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)	Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet
NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	VID vitenskapelige høyskole
Nord universitet	Riksrevisjonen
Norges forskningsråd (NFR)	Sametinget
Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM)	Sivilombudsmannen
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	Alle landets kommuner
Norsk senter for barneforskning (NOSEB)	Alle landets fylkeskommuner
Norsk senter for menneskerettigheter	Longyearbyen lokalstyre
OsloMet – storbyuniversitetet	Abelia
Pasient- og brukerombudene	Akademikerne
Politidirektoratet	Antirasistisk senter
Regionale kunnskapssentre for barn og unge (RKBU)	Arbeidsgiverforeningen Spekter
De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)	Barn av rusmisbrukere – BAR
Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP)	Batteriet Oslo
Regjeringsadvokaten	Den Norske Advokatforening
Samisk høyskole	Den norske dommerforening
Sekretariatet for konfliktrådene	Den norske jordmorforening
Sentralenheten for fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	Den norske legeforening
Statens barnehus Bergen	Den norske tannlegeforening
Statens barnehus Bodø	Elevorganisasjonen
Statens barnehus Hamar	Fagforbundet
Statens barnehus Kristiansand	Familiekanalen
Statens barnehus Moss	Fellesorganisasjonen
Statens barnehus Oslo	Forandringsfabrikken
Statens barnehus Sandefjord	Foreldreutvalget for barnehager
Statens barnehus Stavanger	Foreldreutvalget for grunnopplæringen
Statens barnehus Trondheim	Foreningen Romanifolkets Kystkultur (Frk)
Statens barnehus Tromsø	Forum for barnekonvensjonen
Statens barnehus Ålesund	Hovedorganisasjonen Virke
Statens helsetilsyn	Ideelt barnevernsforum
Statens råd for likestilling av funksjonshemmede	Innvandrerne landsorganisasjon (INLO)
Statens sivilrettsforvaltning	Juridisk rådgivning for kvinner
Statistisk sentralbyrå	Juss-Buss – Juss-studentenes rettsinformasjon
	Jussformidlingen i Bergen
	Jusshjelpa i Midt-Norge
	Jusshjelpa i Nord-Norge
	Kompetansenettverk for kvalitet i barnevern (KIB)
	KS

Kristne friskolers forbund
 Landsforeningen for barnevernsbarn
 Landsgruppen av helsesøstre
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Landsorganisasjonen for Romanifolket
 Lærernes Yrkesforbund
 Mental Helse Ungdom
 MiRA ressursenter for kvinner med minoritets-
 bakgrunn
 Norges Juristforbund
 Norges Kvinne- og familieforbund
 Norges Røde Kors
 Norges Røde Kors Ungdom
 Norsk barnevernlederorganisasjon (NOBO)
 Norsk Barnevernsamband
 Norsk Folkehjelp
 Norsk Fosterhjemsforening
 Norsk Innvandrersforum
 Norsk lektorlag
 Norsk Montessoriforbund
 Norsk Psykologforening
 Norsk Sykepleierforbund
 Norsk Tannpleierforening
 Norsk Tjenestemannslag (NTL)
 Norske Fag- og Friskolers Landsforbund
 Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
 Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF)
 Organisasjonen for Private Barneverntiltak (OPB)
 OMOD – Organisasjonen Mot Offentlig
 Diskriminering
 Press – Redd Barna Ungdom
 PBL (Private Barnehagers Landsforbund)
 Redd Barna
 Rådet for psykisk helse
 Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
 Skolelederforbundet
 Skolenes landsforbund
 SOS-barnebyer
 Steinerskoleforbundet
 Stiftelsen Fontene
 Stiftelsen Kirkens Familievern
 Stiftelsen Menneskerettighetshuset
 Stiftelsen Rettferd for taperne
 Taternes landsforening
 Uni Research
 UNICEF Norge
 Unio – Hovedorganisasjonen for universitets- og
 høyskoleutdannede
 Universitets- og høgskolerådet
 Utdanningsforbundet
 Velferdsalliansen
 Voksne for Barn
 Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS)

Høringsfristen var 29. juni 2020. Følgende instan-
 ser uttalte seg:

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
 Barneombudet
 Barnesakkyndig kommisjon
 Datatilsynet
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Kompetanse Norge
 OsloMet – storbyuniversitetet
 Regionsenter for barn og unges psykiske helse,
 Helseregion Øst og Sør (RBUP)
 Statens helsetilsyn
 Statsforvalteren i Oslo og Viken
 Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
 Sykehuset Telemark HF
 Sykehuset Østfold HF
 VID vitenskapelige høyskole

 Asker kommune
 Barnevernstjenesten i Trysil og Engerdal
 Bergen kommune
 Drammen kommune
 Færder kommune
 Kristiansand kommune
 Oslo kommune
 Røros kommune
 Sandnes kommune
 Sarpsborg kommune
 Stavanger kommune
 Trondheim kommune

 Nordland fylkeskommune

 Aberia AS
 Barnevernkompetanse AS
 Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet
 (BIA)
 Den Norske Advokatforening
 Diakonhjemmet Omsorg, Steg Norge
 Fagforbundet
 Fellesorganisasjonen
 Forandringsfabrikken
 Haraldsplass Diakonale Stiftelse
 Hovedorganisasjonen Virke
 Ideelt barnevernsforum
 Kirkens bymisjon
 Kommunesektorens organisasjon (KS)
 LO
 Landsforeningen for barnevernsbarn
 MiRA ressursenter for kvinner med minoritets-
 bakgrunn
 Norsk barnevernsamband
 Norsk Fosterhjemsforening
 Norsk sykepleierforbund

Næringslivets Hovedorganisasjon
Organisasjonene for barnevernsforeldre (OBF)
UNIO – Hovedorganisasjon for universitets- og
høyskoleutdannede

Forslaget ble fremmet for Stortinget 9. april 2021 i Prop. 133 L (2020–2021), men fikk ikke tilslutning under Stortingets behandling. I innstillingen ble det vist til mangel på fosterhjem og at private er viktige bidragsytere i å rekruttere fosterhjem og

at denne bestemmelsen kan svekke tilfanget på fosterhjem, jf. Innst. 625 L (2020–2021). Departementet har lagt til grunn at det er åpenbart unødvendig å sende forslaget på ny alminnelig høring, jf. punkt 3-3 i utredningsinstruksen. Forslaget som fremmes i denne proposisjonen er tilsvarende forslaget som ble fremmet i Prop. 133 L (2020–2021) og departementet vurderer at det ikke har kommet vesentlig ny informasjon som tilsier ny høring.

3 Hjemmel til å kreve politiattest for ansatte i Bufetat som er i kontakt med mindreårige mv.

3.1 Gjeldende rett

3.1.1 Innledning

Det finnes hjemler på mange områder til å innhente politiattest (vandelskontroll) fra personer som skal ha ansvar for eller utføre oppgaver overfor mindreårige. Formålet med vandelskontrollen er å forhindre at personer i ansettelsesforhold, verv eller lignende som allerede er dømt, siktet eller tiltalt for overgrep mot mindreårige, får stillinger eller kommer i posisjoner der de kan begå nye overgrep. Politiregisterloven og politiregisterforskriften angir rammene for vandelskontroll, herunder hvilke formål som kan begrunne krav om politiattest, mens det er spesiallovgivning som regulerer det konkrete saks- eller fagområdet der attesten skal innhentes og konsekvensene av anmerkninger. Vandelskontroll er et forebyggende tiltak, og ikke tilstrekkelig i seg selv til å forhindre overgrep.

De ytre rammene for når det er adgang til å utstede politiattest følger av den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv, som blant annet oppstiller krav om at politiattesten må fremme ett av de legitime formålene i bestemmelsen og være nødvendig i et demokratisk samfunn. Artikkel 8 stiller blant annet krav om at inngrep i privatlivet skal være «i samsvar med loven». I forhold til vandelskontrollen oppfattes det sentrale innholdet i dette lovskravet gjerne slik at det må kreves at lovgivningen klargjør til hvilke formål politiattest kan utstedes, og at reglene er tilgjengelige for borgerne.¹

3.1.2 Generelle krav i politiregisterloven og politiregisterforskriften

Vandelskontroll kan kun foretas dersom det foreligger hjemmel i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov. I det alt vesentlige utleveres opplysningene fra kontrollen i form av politiattest, jf. politiregister-

loven § 36 første ledd nr. 1. På en politiattest kan det anmerkes opplysninger om hvorvidt en fysisk eller juridisk person har vært ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner eller andre tiltak som følge av lovbrudd, eller er under straffeforfølgning.

De formål som kan begrunne krav om politiattest er listet opp i politiregisterloven § 37, som angir at politiattest under visse vilkår kan brukes for å utelukke fysiske og juridiske personer fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon. Selv om en gruppe faller inn under formålet, må det likevel foretas en konkret vurdering av om det bør innføres nye hjemler til å kreve politiattest.

Det er to aktuelle formål som er relevante på barnevernsområdet:

- § 37 første ledd nr. 4: dersom utelukkelse fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon kan forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer,
- § 37 første ledd nr. 5: dersom utelukkelsen fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon kan bidra til å sikre at en person som skal adoptere eller over tid eller jevnlig skal ha heldøgns omsorgsansvar for mindreårige, er egnet for oppgaven,

Kravet om politiattest på barnevernsområdet faller i de fleste tilfellene inn under formålet i politiregisterloven § 37 nr. 4. I slike tilfeller skal det kreves barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39 første ledd. Det vil si en politiattest som viser anmerkninger tilknyttet nærmere bestemte straffebud, som seksualforbrytelser mot barn og voksne, drap, narkotikaforbrytelser og grov volds- og ranskriminalitet.

For hjemler som er begrunnet i formål som nevnt i politiregisterloven § 37 nr. 5 kan det stilles krav om uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41, dersom det følger av annen lovgivning jf. politiregisterloven § 39 tredje ledd. Det vil si politiattest som viser alle strafferettslige reaksjoner som er registrert i reaksjonsregisteret. På barnevernsområdet er det krav om

¹ Ot. prop. nr. 108 (2008–2009).

uttømmende og utvidet politiattest for fosterforeldre og private som tar imot barn som avlastningstiltak. For fylkesnemndsledere er det krav om uttømmende politiattest.

Politiattest utstedes til bruk i mottakers interesse, jf. politiregisterloven § 36 nr. 1. Med mottaker menes den som kan kreve politiattest fremlagt, jf. politiregisterforskriften § 28-3 nr. 4. Det vil typisk være arbeids-/oppdragsgiver.

Politiregisterloven regulerer ikke konsekvensen av merknader på politiattesten. Konsekvensene av anmerkninger reguleres i særlovgivningen.

Det er gitt nærmere regler om saksbehandling, oppbevaring av attest mv. i politiregisterforskriften. Det kan blant annet bare utstedes attest til den som har fått tilbud om eller er innstilt til en konkret stilling, virksomhet, aktivitet mv., jf. politiregisterforskriften § 36-1, slik at det ikke kan avkreves attest av alle som søker på en stilling. Skal attest utstedes på et annet tidspunkt, må det reguleres i lov eller forskrift, jf. politiregisterforskriften § 36-1 nr. 3.

Politiregisterforskriften stiller videre krav til oppbevaring av politiattest hos mottakeren, blant annet om at attesten skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende, og ikke kan oppbevares utover det tidspunkt vedkommende slutter i stillingen som ga grunnlag for vandelskontroll, jf. politiregisterforskriften § 37-2.

Det er ikke åpnet for utstedelse av ny politiattest til samme formål. Det er imidlertid åpnet for utlevering av nye eller oppdaterte opplysninger etter politiregisterloven § 43 (fornytt vandelskontroll). Bestemmelsen åpner for at mottakeren av attesten, for eksempel arbeidsgiver, kan henvende seg til politiet og be om nye eller oppdaterte opplysninger, for eksempel fordi det er mistanke om at den ansatte er involvert i en straffesak. Bestemmelsen gjelder for den enkelte attesten, og åpner ikke for at arbeidsgivere rutinemessig kan henvende seg til politiet for å sikre at det ikke er noe «nytt» på de ansatte. Det kan ikke utleveres andre opplysninger enn de som fremgår av hjemmelsgrunnlaget for utstedelse av den opprinnelige attesten.

3.1.3 Krav til politiattest etter barnevernsloven

Innledning

Reglene om krav til politiattester fremgår av gjeldende barnevernlov § 6-10. Reglene er videreført i ny barnevernlov § 12-11, med enkelte utvidelser. Det vises til Prop. 133 L (2020–2021) kap. 18.5. jf.

Innst. 625 L (2020–2021). Departementet tar sikte på at ny barnevernlov skal tre i kraft 1. januar 2023. I gjennomgangen av gjeldende rett henvises derfor både til gjeldende lov og ny barnevernlov.

Hvem skal legge frem politiattest i etter barnevernsloven

I gjeldende barnevernlov § 6-10 er det regulert hvilke personer som skal legge frem politiattest. Reglene er videreført i ny barnevernlov § 12-11 med enkelte utvidelser.

Kravene til politiattest gjelder etter nærmere regler for personer som er ansatt i eller utfører oppgaver for barnevernstjenesten, fylkesnemndsledere, ansatte i institusjoner og av fosterforeldre. Nærmere regulering av personkretsen som skal legge frem politiattest er også fastsatt i forskrift 15. oktober 1999 nr. 1090 om politiattest i henhold til barnevernloven §§ 1 til 4.

Etter barnevernloven § 6-10 første og annet ledd, og forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven §§ 1, 2 og § 4 skal følgende grupper levere barneomsorgsattest:

- de som settes i barneverntjenesten,
- støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barneverntjenesten som ledd i hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4,
- tillitspersoner,
- personer som skal utøve tilsyn med barn i fosterhjem etter § 4-22,
- den som skal settes i en barneverninstitusjon eller senter for foreldre og barn jf. § 5-1 og § 5-8 eller i et omsorgssenter for mindreårige etter kapittel 5A, samt andre som utfører oppgaver for institusjonen, senteret for foreldre og barn eller omsorgssenteret for mindreårige, og som har direkte kontakt med barn og unge eller foreldre som oppholder seg der
- eier av privat institusjon, senter for foreldre og barn eller omsorgssenter for mindreårige som er godkjent etter lovens § 5-8 og som skal arbeide eller oppholde seg regelmessig der.

Krav til å levere barneomsorgsattest er i ny barnevernlov § 12-11 tredje ledd utvidet til også å gjelde:

- talspersoner,
- personer hos statsforvalteren som fører tilsyn med barn i barnevernsinstitusjoner, senter for foreldre og barn og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere.

De foran nevnte persongruppene omfattes av formålet i politiregisterloven § 37 nr. 4.

De som skal godkjennes som fosterforeldre omfattes av formålet i politiregisterloven § 37 nr. 5 og skal legge frem uttømmende og utvidet politiattest etter politiregisterloven § 41, jf. barnevernloven § 6-10 tredje ledd. Det vil si politiattest som viser alle strafferettslige reaksjoner som er registrert i reaksjonsregisteret. Tilsvarende gjelder for private som tar imot barn som avlastningstiltak, jf. barnevernloven § 6-10 tredje ledd annet punktum. Det kan kreves barneomsorgsattest etter politiregisterloven § 39 første ledd også fra andre som bor i fosterhjemmet eller avlastningshjemmet, jf. barnevernloven § 6-10 tredje ledd tredje punktum. Reglene om krav til uttømmende og utvidet politiattest fra fosterforeldre, private som tar i mot barn som avlastningstiltak samt andre som bor i fosterhjemmet eller avlastningshjemmet, er videreført i ny barnevernslov § 12-11 fjerde ledd.

Krav om at fosterforeldre må legge frem uttømmende og utvidet politiattest følger også av forskrift 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem (fosterhjemforskriften) § 3, og forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 3. Det er barneverntjenesten i den kommunen som skal godkjenne fosterhjemmet som har ansvaret for at slik attest blir krevet fremlagt jf. fosterhjemforskriften § 5 og forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 3. I tillegg følger det av de samme bestemmelsene at barnevernstjenesten må vurdere om andre som bor i fosterhjemmet eller avlastningshjemmet skal legge frem politiattest.

Etter barnevernloven § 6-10 fjerde ledd skal den som ansettes som leder i fylkesnemnda også legge frem uttømmende politiattest som nevnt i politiregisterloven § 41 første ledd. Denne bestemmelsen er videreført i ny barnevernslov § 12-11 femte ledd.

Konsekvenser av anmerkninger på politiattest

Det følger av barnevernloven § 6-10 femte ledd at en person som har anmerking som gjelder straffebud som omfattes av barneomsorgsattest, ikke kan ha oppgaver overfor mindreårige. Dette gjelder alle som skal legge frem politiattest etter barnevernloven. Som nevnt gjelder dette anmerkninger som omfatter seksualforbrytelser mot barn og voksne, drap, narkotikaforbrytelser og grov volds- og ranskriminalitet. Denne bestemmelsen er videreført i ny barnevernslov § 12-11 sjette ledd.

Når det gjelder fosterforeldre som skal legge frem uttømmende politiattest, skal det i tillegg foretas en skjønsmessig vurdering dersom attes-

ten viser anmerkninger knyttet til brudd på andre straffebud enn de som er omfattet av barneomsorgsattest jf. barnevernloven § 6-10 femte ledd siste punktum. Vurderingstemaet er om anmerkningen kan skape tvil om vedkommende er egnet for oppgaven. I lovens forarbeider, jf. Prop. 40 L (2010–2011) pkt. 5.2 understrekes at den skjønsmessige vurderingen av anmerkninger på politiattest blant annet har sammenheng med straffereaksjonens art, om det dreier seg om enkeltstående hendelser eller flere lovbrudd, samt om lovbruddet ligger langt tilbake i tid eller ikke. Også betydningen for barnet av å bli plassert hos personer i sitt nære nettverk vil etter omstendighetene kunne tillegges vekt, jf. Retningslinjer til forskrift om politiattest (Q34/2011) pkt. 2.7.2.3. Denne bestemmelsen er videreført i ny barnevernslov § 12-11 sjette ledd siste punktum.

Ansvar for å kreve politiattest

For ansettelse i den kommunale barnevernstjenesten eller ved ansettelse i statlig institusjon/omsorgssentre, er det den som er ansvarlig for ansettelsen som har ansvaret for at politiattest blir fremlagt, jf. forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven §§ 1 og 2.

For fosterhjem er det barnevernstjenesten i den kommunen som skal godkjenne fosterhjemmet som har ansvaret for at attest blir fremlagt, jf. forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 3. Det følger av barnevernloven § 4-22 tredje ledd at det er barnevernstjenesten i omsorgskommunen som skal godkjenne fosterhjemmet. Denne bestemmelsen er videreført i ny barnevernslov § 9-5 første ledd første punktum.

Det fremgår forutsetningsvis av forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 3 tredje punktum at det er barnevernstjenesten som skal kreve politiattest av private som tar imot barn som heldøgns avlastningstiltak.

Det er også barnevernstjenesten som kan kreve at støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barnevernstjenesten som ledd i hjelpetiltak legger frem politiattest, jf. forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 4.

Den instansen som kan kreve politiattest har kompetansen til å vurdere konsekvensene av eventuelle anmerkninger.

Fremgangsmåte ved innhenting av attest

Det kan være ulike måter å rekruttere personer til den type stillinger og oppdrag som omfattes av kravet om politiattest i barnevernet.

Det fremgår av forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 6 at attest kun kreves av den søkeren som tilbys stillingen eller som skal oppnevnes eller godkjennes til å utføre de oppgaver som omfattes av denne forskrift. Alle som er interessert i en stilling eller et oppdrag skal altså ikke legge politiattest ved søknaden. Det fremgår videre at søkere gjøres oppmerksom på at det må fremlegges politiattest ved ansettelse, godkjenning eller oppnevning. For stillinger, oppdrag eller lignende som blir utlyst eller annonsert, skal det gjøres oppmerksom på kravet om politiattest i utlysings- eller annonseteksten. Det er politiet som utsteder politiattesten. Vedlagt søknaden om politiattest skal den som søker om politiattest vedlegge et eget skjema som bekrefter formålet med politiattesten, og som arbeids- eller oppdragsgiver fyller ut.

Det følger av Retningslinjer til forskrift om politiattest av 7. juli 2011 (Q 34/2011) pkt. 2.6, at det uavhengig av hvordan rekrutteringen skjer, er viktig at interesserte så tidlig som mulig gjøres oppmerksom på at det vil bli krevet politiattest ved ansettelse/oppnevning/godkjenning. På denne måten unngås at det legges mye arbeid i utredning av for eksempel fosterforeldre som det senere viser seg ikke er aktuelle på grunn av anmerkninger på politiattest.

Oppbevaring av politiattest

Politiattesten skal oppbevares hos det organ eller den institusjon som etter denne forskrift er ansvarlig for å kreve politiattest fremlagt, og skal oppbevares så lenge vedkommende innehar stillingen eller oppdraget, jf. forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 8. Attesten skal makuleres når vedkommende fratrer. Fremlagt attest fra person som ikke får tildelt stilling eller oppdrag skal makuleres.

3.1.4 Midlertidig hjemmel for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest

Bufetat har viktige oppgaver på fosterhjemsområdet i forbindelse med rekruttering og grunnleggende opplæring av potensielle fosterforeldre, og har i samsvar med langvarig praksis innhentet politiattester før fosterhjemmet etter anmodning er tilbudt kommunen.

Bufetat har plikt til å bistå barnevernstjenesten med plassering av barn utenfor hjemmet (bistandsplikten) jf. barnevernloven § 2-3 annet ledd bokstav a-c, og som er videreført i ny barne-

vernslov § 16-3 annet ledd. Plikten inntreffer på anmodning fra kommunen og innebærer blant annet at Bufetat skal finne frem til et egnet fosterhjem når kommunen ber om dette. Bistandsplikten har nær sammenheng med Bufetats ansvar for å rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem, jf. barnevernloven § 2-3 annet ledd bokstav d, som er videreført i ny barnevernslov § 16-3 tredje ledd bokstav a.

Bufetat tilbyr også andre tjenester for å støtte kommunen, og som innebærer at personene som utfører oppgavene har direkte kontakt med barn. Dette gjelder blant annet familierådskoordinatører og personer som har oppgaver med spesialiserte hjelpetiltak. Det framgår av barnevernloven § 2-3 tredje ledd bokstav b at Bufetat kan tilby barnevernstjenesten spesialiserte hjelpetiltak i hjemmet der dette kan forhindre plassering utenfor hjemmet. Bestemmelsen er videreført i ny barnevernslov §16-3 fjerde ledd bokstav c. Bufetat har også et selvstendig ansvar for å ivareta barnets rett til medvirkning, jf. barnevernloven § 1-6 og ny barnevernslov § 1-4.

Politidirektoratet (POD) innførte en praksisendring fra 1. desember 2020 for utstedelse av politiattest med hjemmel i barnevernloven. Endringen innebar innstramminger både i forhold til hvem som kunne kreve politiattest fremlagt og tidspunktet for når attesten kunne innhentes. Blant annet ble søknad om politiattest fra personer som skulle påta seg oppdrag som fosterhjem, beredskapshjem, besøkshjem og familierådskoordinatører avslått med begrunnelse i at det i henhold til barnevernloven med forskrift kun var den kommunale barneverntjenesten som kunne kreve politiattest fremlagt. Praksisendringen skapte særlig utfordringer med hensyn til gjennomføring av akutt plasseringer på en rask og forsvarlig måte.

På denne bakgrunn fattet POD et midlertidig vedtak 1. februar 2021 om politiattest etter politiregisterloven § 38 tredje ledd, jf. politiregisterforskriften § 33-1 der det heter at «også statlige og private aktører kan bekrefte formålet ved innhenting av politiattest fra fosterforeldre etter barnevernloven § 6-10 tredje ledd, og for innhenting av politiattest for familierådskoordinatører etter § 6-10 første ledd.» Hjemmelen innebærer i praksis at Bufetat eller en privat aktør kan fylle ut et nødvendig skjema som bekrefter formålet med politiattesten, når en person søker politiet om politiattest. På denne måten kan politiattesten innhentes på et tidligere tidspunkt. Det midlertidige vedtaket gjelder frem til 30. april 2022.

3.2 Forslaget i høringsnotatet

Bufetat har i dag hjemmel til å kreve barneomsorgsattest av ansatte og personer som utfører oppdrag for barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre. I høringsnotatet viste departementet til at det er flere grupper ansatte og personer som skal utføre oppgaver på vegne av Bufetat som i kraft av sine stillinger eller oppdrag som kan ha alenesamtaler med barn og hvor det ikke er stilt krav om at det skal innhentes politiattest. Dette gjelder blant annet personer som har ansvar for å ivareta barnets rett til medvirkning i forbindelse med Bufetats utøvelse av bistandsplikten, personer som jobber med oppfølging av statlige fosterhjem og personer som jobber med Multisystemisk terapi (MST) eller andre spesialiserte hjelpetiltak som Bufetat tilbyr. Også for disse yrkesgruppene kan det være behov for å innhente politiattest i samsvar med formålet i politiregisterloven § 37 nr. 4. I høringsnotatet ble det derfor foreslått et nytt tredje ledd i barnevernloven § 6-10 med krav til fremleggelse av politiattest for personer som ansettes i eller utfører andre oppdrag for eller på vegne av Bufetat, og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn.

Departementet presiserte at forslaget også omfattet personer som skal være fosterforeldre i spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem, jf. barnevernloven § 2-3 annet ledd bokstav a og c, jf. § 4-22 fjerde ledd.

Tilsvarende endring ble foreslått som nytt tredje ledd i ny barnevernslov § 12-11.

Departementet henviste videre til den midlertidige hjemmelen for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest og foreslo at denne ble innført som en varig ordning. Etter dagens bestemmelser er det kommunen som i forbindelse med godkjenningen av det enkelte fosterhjem har ansvaret for å kreve politiattest fremlagt av fosterforeldrene. Bufetat har samtidig helt sentrale oppgaver på fosterhjemsområdet gjennom sin bistandsplikt og plikt til å rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem. Bufetat kommer på denne bakgrunn i posisjon til å be om politiattest på et tidligere tidspunkt enn ved godkjenningen av fosterhjemmet til det enkelte barn. At politiattest foreligger på et tidligere tidspunkt, er særlig viktig ved akutt plasseringer, men kan også bidra til å styrke barnets rettssikkerhet ved planlagte plasseringer. Departementet foreslo derfor at Bufetat gis hjemmel til å bekrefte formålet med politiattest for fosterforeldre i forbindelse med grunnleggende opplæring eller ved inngåelse av opp-

dragsavtaler. Forslaget innebar ingen endring av kommunens ansvar for å kreve politiattest fremlagt av fosterforeldre i forbindelse med godkjenningen av det enkelte fosterhjem. Departementet vurderte at det var tilstrekkelig å fastsette dette forslaget ved å gjøre endringer i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven.

Departementet viste videre til at dagens regler ikke regulerer Bufetats adgang til å kreve politiattest fremlagt av besøkshjem som er avlastningstiltak for fosterhjem og som Bufetat har ansvaret for oppfølgingen av. Dette gjelder avlastningstiltak for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem. Dagens regler innebærer at det er kommunen som har ansvaret for å kreve politiattest også av disse avlastningshjemmene. Departementet mente at dagens løsning er svært upraktisk, og at vandelskontrollen mest naturlig hører til Bufetats oppgaveansvar. Departementet foreslo derfor at det er Bufetat, og ikke kommunen, som skal kunne kreve politiattest fremlagt for besøkshjem som skal være avlastningstiltak for beredskapshjem og for spesialiserte fosterhjem. Departementet vurderte at dette forslaget kan fastsettes ved å gjøre endringer i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven.

3.3 Høringsinstansenes syn

Den nærmere omtalen av høringsinstansenes syn begrenses til lovforslagene som har vært på høring. Høringsinstansenes syn på forslagene til forskriftsendringer gjengis når dette er nødvendig på grunn av sammenhengen med lovforslaget.

Når det gjelder forslaget om å innføre krav til politiattest for personer som ansettes i, eller utføre oppgaver på vegne av Bufetat, og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn, er det om lag 20 instanser som har uttalt seg om forslaget. Alle høringsinstansene som uttaler seg støtter hovedforslaget, blant annet *Barneombudet*, *Bergen og Egersund kommune*, *Statsforvalteren i Innlandet*, *Advokatforeningen*, *Norsk fosterhjemsforening*, *NKVTS*, *Redd Barna*, *Pilar*, *RVTS*, *Bufdir*, *Bufetat region midt Norge*, *Bufetat region vest*, *Bufetat region øst* og *Bufetat region sør*.

Barneombudet uttaler at de ser positivt på at det nå kommer på plass varige løsninger som sikrer personer tilknyttet Bufetat, og som er i kontakt med barn og unge, må legge frem politiattest. *Bufetat region vest* mener det er et klart behov for at det etableres hjemmel for innhenting av politiattest for ansatte i Bufetat utover gruppen som omfattes av barnevernloven § 6-10 annet ledd, og

som utfører oppgaver for Bufetat som innebærer at de kan ha direkte kontakt med barn. *Bufetat region øst* mener forslaget bidrar til økt sikkerhet for barn og ungdom i barnevernet og støtter forslaget i sin helhet. *Advokatforeningen* er enige i forslaget og mener at man gjennom dette forslaget vil bidra til bedre rettssikkerhet for barn og unge, og at forslaget bidrar til å tette hull i dagens system.

Enkelte av høringsinstansene mener at forslaget i større grad bør konkretisere hvilke funksjoner og roller som omfattes. *Oslo kommune* viser til at barnevernloven § 6-10 i dag spesifiserer hvilke grupper som omfattes av kravet til politiattest, og at den nye bestemmelsen bør inneholde en nærmere konkretisering av hvilke andre funksjoner og roller som omfattes av den nye bestemmelsen. *Oslo kommune* mener videre det bør vurderes om personer som har tilgang på personopplysninger og taushetsbelagt informasjon om barn bør omfattes da de potensielt vil ha informasjon som setter dem i posisjon til å ta kontakt med barn i sårbare livssituasjoner. Flere instanser, herunder *Bufdir*, *Bufetat region vest*, *Bufetat region øst* påpeker at de forutsetter at familierådkoordinatorer omfattes av forslaget, og viser til at persongruppen er omfattet av den midlertidige hjemmelen.

Flere høringsinstanser er positive til at forslaget omfatter spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem, men mener at forslaget ikke gir Bufetat tilstrekkelige hjemler til å kreve politiattest fremlagt av fosterforeldre. *Bufdir*, *Bufetat region vest*, *Bufetat region øst*, *Bufetat region Midt-Norge* og *Bufetat region sør* mener at forslaget må utvides til at Bufetat får mulighet til å innhente uttømmende og utvidet politiattest for alle fosterforeldre. Disse høringsinstansene har også sterke motforestillinger til å videreføre den midlertidige hjemmelen om at Bufetat kan bekrefte formålet med politiattest fra fosterforeldre, da de mener en slik hjemmel ikke er tilstrekkelig.

Bufdir er enige med departementet i at kommunen har ansvaret for å godkjenne fosterhjemmet, og er enige i at kommunen skal ha ansvar for å kreve at uttømmende og utvidet politiattest blir fremlagt. *Bufdir* uttaler imidlertid:

«Samtidig har Bufetat en lovpålagt bistandsplikt, og må etter anmodning fra kommunen bistå med å finne frem til et egnet fosterhjem til det enkelte barn. Bistandsplikten innebærer at det til enhver tid finnes *forsvarlige egnede tiltak* når kommunen skal plassere barn utenfor hjemmet. Bufetat må i sin utøvelse av bistands-

plikten sikre et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for avgjørelsene sine, og for at det blir foretatt forsvarlige vurderinger.»

Bufdir viser til at Bufetat har ansvar for å rekruttere fosterhjem, og må iverksette nødvendige tiltak for at det finnes et tilstrekkelig antall fosterhjem som dekker barns ulike behov. *Bufdir* vurderer at det vil gi en dårlig sammenheng i regelverket om bistandsplikt og rekrutteringsansvar, og ansvarsdeling mellom stat og kommune at Bufetat har et ansvar for skjønnsmessige vurderinger av de generelle vilkårene for fosterforeldre, men vil bli avskåret fra å vurdere fosterforeldrenesandel og tilfredsstillende politiattest.

Bufetat region vest viser til at i rekrutteringsprosessen gjør Bufetat mulige fosterforeldre oppmerksom på at det stilles krav om tilfredsstillendeandel og at det vil bli innhentet politiattester som dokumentasjon for dette. Til tross for dette, uttaler *Bufetat region vest*, at det oppleves at noen kandidater ikke i tilstrekkelig grad er innforstått med hvilke konsekvenser ulike straffbare forhold kan få for muligheten til å bli fosterforeldre. Etter *Bufetat region vests* syn bør det derfor vurderes å etablere hjemmel for innhenting av politiattest etter politiregisterloven § 41 allerede på dette stadiet.

Bufetat region vest uttaler videre at dersom det ikke kan gis selvstendig hjemmel for Bufetat til å innhente utvidet og uttømmende politiattest for alle fosterhjem må det uansett foreligge selvstendig hjemmelsgrunnlag for innhenting og vurdering av politiattester etter politiregisterloven § 41 for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem.

Bufetat region vest ser også risiko for at det ved Bufetats rekruttering av disse hjemmene kan framkomme opplysninger hvor det allerede i rekrutteringsfasen er behov for å foreta skjønnsmessige vurderinger avandel for personer i hjemmene. Som kontraktspart bør Bufetat ha mulighet til å kontrollere at dette forholdet er oppfylt på tidspunkt for kontraktsinngåelse. Slik regelverket fremstår i dag, har verken Bufetat eller fosterforeldrene mulighet for å dokumentere dette. *Bufetat region vest* fremholder at det er viktig å få avklart om fosterforeldrene har begått straffbare forhold tilbake i tid, og avklart virkningene av dette raskt av hensyn til de mulige fosterforeldrenes forventninger, samt Bufeats ressursbruk ved opplæring og øvrig godkjenningsprosess. I motsatt fall må en slik prosess gjennomføres – selv om Bufetat har kjennskap til mulig ekskluderende forhold – i påvente av barneverntjenestens senere innhenting og vurdering av

forholdene, noe som fremstår som lite effektivt og lite tillitsvekkende overfor personene det gjelder. *Bufetat region vest* viser til at i tiden frem til vurderingen blir foretatt av kommunen, er det Bufetat som kontraktspart som oppebærer utgiftene for godtgjørelse, noe som kan påføre staten unødvendige kostnader dersom hjemmet ikke godkjennes.

Bufdir viser til at dersom Bufetat ikke får hjemmel til å innhente uttømmende og utvidet politiattest for alle fosterforeldre, må Bufetat i alle fall få mulighet til å innhente barneomsorgsattest for alle fosterforeldre før de tilbys kommunen. Det vises til at denne muligheten ikke kan være begrenset til fosterforeldre som Bufetat inngår oppdragsavtale med.

Bufdir viser til at departementets begrunnelse for ikke å gi Bufetat hjemmel til å kreve uttømmende og utvidet politiattest fremlagt, er blant annet at ansvaret for den skjønnsmessige vurderingen av konsekvenser av anmerkninger er en del av godkjenningen og bør fortsatt ligge hos kommunen. *Bufdir* mener denne begrunnelsen ikke gjør seg gjeldende for barneomsorgsattester. Det vises til at anmerkninger på en barneomsorgsattest uten videre fører til utelukkelse og det foretas ingen skjønnsmessig vurdering.

Politidirektoratet anmoder departementet om ikke å videreføre midlertidig hjemmel til Bufetat om å kunne bekrefte formålet med søknad om politiattest for fosterforeldre. Det vises blant annet til at hvis Bufetat gis hjemmel til å bekrefte formålet med søknad om politiattest fra fosterforeldre, kan det vanskeliggjøre vurderingen av hvem som er mottaker av politiattesten, og i forlengelsen av dette vurderingen av om vilkårene for fornyet vandelskontroll er til stede. *Politidirektoratet* mener det ligger innenfor ordlyden i barnevernloven § 6-10 tredje ledd første punktum å kreve politiattest både ved en forhåndsvurdering av den eller de som skal godkjennes som fosterforeldre, og når fosterforeldrene skal godkjennes som fosterhjem, jf. henvisningen til barnevernloven § 4-22 i barnevernloven § 6-10 tredje ledd første punktum. *Politidirektoratet* uttaler videre:

«Vår vurdering tilsier videre at det er fosterhjemstjenesten som bør ha ansvaret for å kreve politiattest fremlagt ved forhåndsgodkjenning, mens kommunen har det endelige ansvaret for å kreve politiattest fremlagt ved godkjenning av fosterhjem.»

Bufetat region øst, *Stendi* og *Norsk fosterhjemsforening* har innspill om at også private virksomheter bør ha adgang til å kreve politiattest av foster-

foreldre. *Bufetat region øst* uttaler at det vil være problematisk dersom private aktører ikke skal ha adgang til å bekrefte formålet med politiattesten. Det vises til at i tilfeller hvor det ikke er tilgjengelige statlige beredskapshjem og bistandsplikten må ivaretas, må Bufetat kjøpe beredskapshjem av private leverandører. Etter *Bufetat region øst* sin vurdering tar ikke forslagene fra departementet tilstrekkelig høyde for at en rekke av tiltakene som Bufetat benytter og formidler til kommunene, leveres av private aktører. *Stendi* uttaler at deres foster- og beredskapshjem gjennomgår den samme klarstillings- og opplæringsprosessen som i Bufetat, og private leverandører har den samme funksjonen som Bufetat og kommuner vedrørende rekruttering og oppfølging av foster- og beredskapshjem. På bakgrunn av dette har private leverandørers mulighet til å bekrefte formålet vært avgjørende for deres mulighet til å sikre at det best egnede hjemmet kan tilbys raskest mulig til det enkelte barn. *Stendi* viser til at dersom de må gå via Bufetat for å få bekreftet formålet med politiattesten til alle sine oppdragstakere og ansatte, vil det forsinke deres arbeid betraktelig og det vil medføre ekstraarbeid for Bufetat. Det vises til at det vil vanskeliggjøre mulighetene til å tilby rett tiltak til det offentlige til rett tid, spesielt i akutte situasjoner. *Bufetat region øst* uttaler at private leverandører bør ha adgang til å foreta selve vandelskontrollen, herunder vurdere det som eventuelt framkommer av anmerkninger.

Det er også innspill til tidspunktet for når politiattest skal kunne kreves fremlagt fra fosterforeldre. *Bufdir* uttaler at Bufetat må gis denne adgangen ved grunnleggende opplæring. *Bufetat region vest* fremholder at vandelskontroll ideelt sett bør foretas på et så tidlig som mulig tidspunkt i rekrutteringsprosessen. De mener at Bufetat i alle fall må gis denne adgangen før hjemmet tilbys kommunen.

Datatilsynet uttaler de ikke har noen umiddelbare innvendinger mot de vurderinger som ser ut til å ligge til grunn for de foreslåtte endringene, men mener forslaget på en bedre måte kan tydeliggjøre at det er gjennomført en vurdering av personvernkonsekvenser. *Datatilsynet* etterlyser et eget avsnitt der det gjøres rede for personvernkonsekvenser, hvilke ulempereduserende tiltak som enten allerede eksisterer i regelverket eller som innføres for å sikre de registrertes rettigheter, og en tydelig begrunnelse for hvorfor departementet mener at endringene tilfredsstillende grunnleggende personvernprinsipper og øvrige krav i personvernforordningen.

3.4 Departementets vurderinger

3.4.1 Innledning

Vandelskontroll er et viktig tiltak for å beskytte barn i barnevernet. Formålet med barneomsorgsattester er å gi beskyttelse mot overgrep eller alvorlig, skadelig innflytelse på mindreårige eller bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer.

Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) art. 8 oppstiller et forbud for staten mot inngrep i privatlivet, med mindre de 3 kumulative vilkårene er oppfylt: Det må være hjemmel i lov, inngrepet må fremme et av de uttømmende legitime formålene i bestemmelsen og inngrepet må være nødvendig i et demokratisk samfunn. EMK artikkel 8 setter rammer som må overholdes ved utformingen av et lovforslag.

Kravet om vandelskontroll etter forslagene i denne proposisjonen er begrunnet i formålene som er nevnt i politiregisterloven § 37 nr. 4, det vil si å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. Kravene vil dermed ivareta et legitimt formål, og vil ha en klar lov- hjemmel. Forslagene vil etter departementets vurdering ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å oppnå formålet. Departementet mener derfor at forslagene oppfyller kravene som følger av EMK artikkel 8 til lovhjemmel, relevant formål og nødvendighet. Det vises ellers til de vurderinger som er gjort i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) s. 38 flg. og s. 143 og NOU 2003: 21 punkt 5.2.

3.4.2 Krav til politiattest for ansatte i Bufetat som har kontakt med mindreårige mv.

Departementet fastholder forslaget om å innføre krav til politiattest for personer som ansettes i eller utfører andre oppdrag for eller på vegne av Bufetat, og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn. Forslaget har fått bred støtte i høringen. Bufetat har på regionalt nivå en rekke oppgaver som innebærer kontakt med barn. Flere av disse oppgavene spesifiseres i loven etter lovendringer som er trådt i kraft fra 1. januar 2022, jf. Prop. 73 L (2016–2017). Viktige eksempler er personer som arbeider med spesialiserte hjelpetiltak jf. barnevernloven § 2-3 tredje ledd bokstav b, oppfølging av fosterhjem som Bufetat tilbyr etter § 2-3 annet ledd bokstav a og c jf. § 4-22 fjerde ledd, og

ivaretagelse av barns rett til medvirkning i forbindelse med utøvelsen av bistandsplikten etter § 2-3 annet ledd bokstav a til c.

Personer med slike oppgaver kan møte barnet gjennom fysiske møter, telefonsamtaler, tekstmeldinger eller e-post. Omfanget og hyppigheten på møtene og kontakten varierer ut fra barnets behov, og oppgavens karakter. Dette kan være personer som opparbeider seg et tillitsforhold til barnet. Det barna har til felles er at de står i sårbare situasjoner, og vil være avhengig av å opparbeide seg en kontakt og et tillitsforhold til disse personene. Etter departementets oppfatning faller ansatte i Bufetat, og personer som utfører oppgaver på vegne av Bufetat og som har direkte kontakt med barn, klart innenfor formålet etter politiregisterloven § 37 nr. 4 som er å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. Disse personenes oppdrag og forhold til barna kan sammenlignes med andre grupper som det i dag er hjemmel for å kreve politiattest fra, som f.eks. personer som fører tilsyn med barn i fosterhjem, talspersoner og de som utfører tilsyn hos statsforvalteren. Flere høringsinstanser påpeker at de forutsetter at familierådkoordinatorer omfattes av forslaget. Bufetat har ikke ansvar for familiekoordinatorer etter loven, men departementet har gitt Bufetat i oppdrag å rekruttere og lære opp familierådskoordinatorer som kan tilbys til kommunen. Kommunen får tildelt en familierådskoordinator som den inngår oppdragsavtale med. Familierådskoordinatoren kan møte barnet alene gjennom fysiske møter, og i kraft av sin rolle har familiekoordinator mulighet til å opparbeide seg tillit til barnet. Selv om familierådskoordinatorer er i grenseområdet for hvem som kan anses å utføre oppgaver på vegne av Bufetat, er departementets vurdering at familierådkoordinatorer som Bufetat tilbyr til kommunen naturlig vil omfattes av forslaget.

Når det gjelder innspillet fra *Oslo kommune* om at barnevernloven § 6-10 i dag spesifiserer hvilke grupper som omfattes av kravet til politiattest, og at forslaget til ny bestemmelse også bør inneholde en nærmere konkretisering av hvilke andre funksjoner og roller som omfattes, er departementets vurdering at det ikke er hensiktsmessig å gjøre en nærmere konkretisering i lovbestemmelsen. Det vises til at det opprettes nye roller og funksjoner innenfor dette området, og departementet mener avgrensingen som er gjort i forslaget som ble sendt på høring er tilstrekkelig dekkende.

Oslo kommune uttaler at det bør vurderes om personer som har tilgang på personopplysninger og taushetsbelagt informasjon om barn bør omfattes da de potensielt vil ha informasjon som setter dem i posisjon til å ta kontakt med barn i sårbare livssituasjoner. Departementet er enig i at det kan være risiko knyttet til at disse personene kan få tilgang til denne type informasjon om barn. Imidlertid er dette innspillet ikke omfattet av forslaget som er utredet og sendt på høring. På denne bakgrunn finner departementet ikke å gå videre med dette.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å stille krav om barneomsorgsattest for personer som skal ansettes i, eller utføre oppgaver på vegne av Bufetat, jf. politiregisterloven § 39, og som er i kontakt med mindreårige. Forslaget innebærer at personer med anmerkning på slik attest vil være utelukket fra å ha oppgaver overfor mindreårige. Når det gjelder tidspunkt for å kreve politiattest fremlagt fremgår det av politiattestforskriften § 36-1 nr. 3 at politiattest kan utstedes til den som har fått tilbud om eller er innstilt til en konkret stilling. Dette innebærer at kravet om politiattest kreves i forbindelse med ansettelse eller inngåelse av oppdragsavtale. Det vises videre til at det fremgår av forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 6 at attest kun kreves av den søkeren som tilbys stillingen eller som skal oppnevnes eller godkjennes til å utføre de oppgaver som omfattes av denne forskrift. Alle som er interessert i en stilling eller et oppdrag skal altså ikke legge politiattest ved søknaden. Det fremgår videre av denne bestemmelsen at søkere gjøres oppmerksom på at det må fremlegges politiattest ved ansettelse, godkjenning eller oppnevning. For stillinger, oppdrag eller lignende som blir utlyst eller annonsert, skal det gjøres oppmerksom på kravet om politiattest i utlysings- eller annonseteksten.

Det foreslåtte kravet om vandelskontroll vil innebære behandling av personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 10 om straffedommer og lovovertridelser. Personvernforordningen artikkel 6 regulerer de ulike behandlingsgrunnlagene for bruk av denne type personopplysninger. Etter departementets vurdering er Bufetats innhenting av og behandling av politiattester med opplysninger som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd nødvendig for at etaten skal utføre en oppgave i allmennhetens interesse, og det relevante behandlingsgrunnlaget i personvernforordningen er derfor artikkel 6 nr. 1 bokstav e. Hovedformålet med vandelsattest og barneomsorgsattest er å beskytte barn i barnevernet mot overgrep og annen skadelig inn-

flytelse, og å sikre at barn i barnevernet tas hånd av egnede personer. Som nevnt i punkt 3.4.1 legger departementet til grunn at de foreslåtte kravene ivaretar et legitimt formål og at kravene ikke går lenger enn det som er nødvendig for å oppnå formålet. Etter departementets vurdering veier hensynene for å stille krav om politiattest tyngre enn de personvernmessige konsekvensene som følge av at forslaget innebærer behandling av personopplysninger.

Politiattesten skal oppbevares hos det organ eller den institusjon som i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven er ansvarlig for å kreve politiattest fremlagt, og skal oppbevares så lenge vedkommende innehar stillingen eller oppdraget, jf. forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 8. Attesten skal makuleres når vedkommende fratrer. Fremlagt attest fra person som ikke får tildelt stilling eller oppdrag skal makuleres.

Det følger av forskrift 20. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten § 36-1 at politiattest bare kan utstedes til person som har fått tilbud om eller er innstilt til en konkret stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon med mindre noe annet er fastsatt i eller i medhold av lov. Forslagene vil bare gjelde ved nyansettelser mv. Personer som allerede er ansatt, engasjert mv. vil ikke være omfattet.

Departementet foreslår etter dette å ta inn et nytt tredje ledd i barnevernloven § 6-10 og et nytt tredje ledd i ny barnevernslov § 12-11, der det fremgår at den som skal ansettes i, eller utføre oppgaver på vegne av Barne-, ungdoms- og familieetaten, skal legge frem politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd. Det foreslås videre presisert i bestemmelsen at dette kun gjelder personer som skal utføre oppgaver som innebærer at de kan ha direkte kontakt med barn.

3.4.3 Bufetats adgang til å kreve politiattest av fosterforeldre

Vandelskontroll av fosterforeldre er et viktig tiltak for å beskytte barn mot overgrep, og for å opprettholde tilliten til at barn ivaretas av skikkede personer. Departementets mål er å sørge for at regelverket innrettes slik at det i størst mulig grad sikrer en betryggende og effektiv vandelskontroll av fosterforeldre så langt som mulig før barnet flytter inn i fosterhjemmet. I tillegg må hensynet til rettssikkerhet for personene som skal avgi politiattest, ivaretas.

Departementet er opptatt av at regelverket må være enkelt og klart slik at det ikke oppstår tvil

om hvem som har ansvaret for å innhente politiattest. I motsatt fall oppstår risiko for at vandelskontrollen ikke foretas. Departementet legger derfor til grunn at kommunens ansvar for å foreta vandelskontroll i forbindelse med godkjenningen av fosterhjemmet til det enkelte barnet må ligge fast og at dette må gjelde alle fosterhjem. Dette må gjelde uavhengig av om fosterhjemmet er rekruttert av kommunen selv, eller tilbudt kommunen av Bufetat eller av en privat aktør.

Regelverket må videre utformes slik at man unngår at vandelskontrollen kommer for sent og enten forsinker at barn flytter i fosterhjem, eller at barn må flytte inn i fosterhjemmet før vandelskontrollen er gjennomført. Utfordringen er særlig stor ved akuttvedtak. Videre tilsier hensynet til alle involverte parter, at det avklares så tidlig som mulig om personer som ønsker å være fosterforeldre, oppfyller kravene til god vandel. Bufetat vil gjennom sine oppgaver på fosterhjemsområdet ofte komme i posisjon til å be om politiattest på et tidligere tidspunkt enn når kommunen vurderer godkjenningen av fosterhjemmet til det enkelte barn. Videre vil Bufetat ha behov for å avklare at fosterhjem etaten selv inngår kontrakt med, oppfyller kravene til god vandel. Private aktører vil også kunne ha slike oppgaver.

Departementet har merket seg at både *Bufdir* og *Bufetats* regioner mener at høringsforslaget samlet sett ikke ivaretar disse hensynene godt nok. Departementet har videre merket seg at *Politidirektoratet* mener at ressurs- og effektivitetshensyn tilsier at politiattest bør fremlegges av Bufetat ved en forhåndsvurdering av hvem som

kan være fosterforelder og av kommunen når fosterforeldrene faktisk skal godkjennes. Departementet har på denne bakgrunn vurdert spørsmålet på nytt med utgangspunkt i *Politidirektoratets* alternative forslag.

Departementet legger til grunn at reguleringen av hvilken instans som skal foreta vandelskontrollen, og når dette skal gjøres, kan reguleres i forskrift. Barnevernloven § 6-10 tredje ledd gir plikt for personer som «skal godkjennes» som fosterhjem til å legge frem utvidet og uttømmende politiattest. Bestemmelsen angir med dette hvilken personkrets som skal legge frem slik attest. Loven stiller imidlertid ikke nærmere krav til hvilket organ som kan kreve politiattest fremlagt, og på hvilket tidspunkt i godkjenningsprosessen dette skal skje. Departementet vil utarbeide nærmere regler i forskrift som gir hjemmel for Bufetat til å kreve fremlagt utvidet og uttømmende politiattest av personer som skal godkjennes som fosterforeldre. Forskriften vil også omfatte private virksomheter som leverer fosterhjemstjenester. Forskriften vil ikke medføre endringer i plikten kommunen har i dag til å foreta vandelskontroll i forbindelse med godkjenning av fosterhjem til det enkelte barnet.

Bufetats adgang til å kreve fremlagt politiattest, vil gjelde uttømmende og utvidet attest. Dette innebærer at forslaget til nytt tredje ledd i § 6-10, jf. pkt. 3.4.2 foran, ikke får praktisk betydning for spesialiserte fosterhjem og beredskaps hjem. Departementet tar sikte på å ta inn nødvendige endringer i forskrift før midlertidig hjemmel utgår 30. april 2022, jf. pkt. 3.1.4.

4 Kommunens adgang til å benytte fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere

4.1 Gjeldende rett

Stortinget vedtok i juni 2021 en ny barnevernslov, jf. lov av 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern (barnevernsloven). Departementet tar sikte på at ny barnevernslov trer i kraft 1. januar 2023. Forslaget om kommunens adgang til å benytte ordinære fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere, er kun foreslått inntatt i ny barnevernslov. Gjeldende rett gjennomgås derfor i det følgende i samsvar med bestemmelsene i ny barnevernslov. Innholdet er i hovedsak en videreføring av dagens regler. Dagens forskrift av 18. desember 2003 nr. 1659 om fosterhjem (fosterhjemsforskriften), vil bli revidert i forbindelse med ikrafttredelsen av ny barnevernslov, men i det følgende henvises til enkelte sentrale bestemmelser.

Med fosterhjem menes private hjem som ivaretar omsorgen for barn på grunnlag av vedtak etter barnevernsloven, jf. barnevernsloven § 9-1. Fosterhjem er det mest brukte tiltaket for barn og unge som i en kortere eller lengre periode ikke kan bo hjemme. Bufetat har plikt til å bistå den kommunale barnevernstjenesten når barn må bo utenfor hjemmet, jf. barnevernsloven § 16-3 annet ledd. Plikten inntreer på anmodning fra kommunen og innebærer at Bufetat skal finne et egnet fosterhjem når kommunen ber om dette. Bistandsplikten har nær sammenheng med Bufetats ansvar for å rekruttere fosterhjem, jf. barnevernsloven § 16-3 tredje ledd bokstav a. Kommunen har en lovfestet plikt til å vurdere om det finnes fosterhjem i barnets familie og nære nettverk før de anmoder Bufetat om bistand, jf. barnevernsloven § 9-4.

Det er barnevernstjenesten som har ansvaret for å godkjenne fosterhjemmet, jf. barnevernsloven § 9-5. Fosterforeldre skal ha særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem, jf. § 9-3 første ledd. Nærmere vilkår for godkjenningen samt hovedregelen om at barn ikke skal flytte inn i fosterhjem før hjemmet er godkjent, følger av dagens fosterhjemsforskrift §§ 3-5.

Det følger av barnevernsloven § 9-7 at barnevernstjenesten i omsorgskommunen skal inngå

avtale med fosterforeldrene om barnevernstjenestens og fosterforeldrenes forpliktelser. Avtalen kalles «fosterhjemsavtale». Fosterhjemmene kan motta ulike tiltak som vurderes som nødvendig for at fosterforeldrene skal kunne ivareta omsorgsoppgavet, som for eksempel frikjøp fra annet arbeid, avlastning og veiledning.

Barnevernstjenesten i omsorgskommunen har ansvar for å følge opp og føre kontroll med barnets situasjon i fosterhjemmet uavhengig av hvilken type fosterhjem barnet bor i, jf. barnevernsloven § 9-6 første ledd. Oppfølgingsansvaret gjelder uavhengig av grunnlaget for plasseringen. Nærmere regler om omsorgskommunens oppfølgingsansvar følger av dagens fosterhjemsforskrift § 7.

Etter barnevernsloven § 8-3 har barnevernstjenesten etter omsorgsovertakelse det løpende og helhetlige ansvaret for oppfølgingen av barnet. Barnevernstjenesten skal følge med på hvordan barnet utvikler seg, om barnet får forsvarlig omsorg, og utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon.

De fleste fosterhjem er ordinære fosterhjem. Ordinære fosterhjem har kontrakt (fosterhjemsavtale) med den kommunale barnevernstjenesten. Både fosterhjemmet og barnet følges opp av kommunen, jf. barnevernsloven § 9-6. Fra og med 1. januar 2022 har omsorgskommunen ansvar for å dekke alle utgiftene til ordinære fosterhjem. Bufdir har utviklet faglige anbefalinger til kommunen om økonomisk godtgjøring og frikjøp for ordinære fosterhjem. Frem til 1. januar 2022 dekket Bufetat kommunens utgifter til fosterhjem, som oversteg en fastsatt grense (refusjonsordningen).

Dersom kommunen fatter akuttvedtak og ber om bistand fra Bufetat tilbyr Bufetat beredskapshjem eller opphold på akuttinstitusjon, jf. barnevernsloven § 16-3 annet ledd bokstav a. Bufetat har finansieringsansvar for beredskapshjem, men kommunen betaler en fastsatt egenandel, jf. barnevernsloven § 16-5. Bufetat har ansvaret for å følge opp beredskapshjemmene, jf. barnevernsloven § 9-6 annet ledd annet punktum. Kommunen

har ansvar for å følge opp barn som bor i beredskapshjem, jf. barnevernsloven § 9-6 første ledd.

Bufetat kan også tilby spesialiserte fosterhjem, jf. barnevernsloven § 16-3 annet ledd bokstav c. Bufetat har ikke plikt til å tilby slike fosterhjem. Det er Bufetat som avgjør om slike hjem skal tilbys til kommunen, og det er Bufetat som har finansieringsansvaret mot en kommunal egenandel, jf. barnevernsloven § 16-5. Bufetat har også oppfølgingsansvaret for disse fosterhjemmene, jf. barnevernsloven § 9-6 annet ledd annet punktum. Kommunen har ansvar for å følge opp barn som bor i spesialiserte fosterhjem, jf. barnevernsloven § 9-6 første ledd. Spesialiserte fosterhjem skiller seg fra ordinære fosterhjem ved at det i hovedsak er oppdrag på fulltid, med godtgjørelse tilsvarende full årslønn. Begrunnelsen for dette er at spesialiserte fosterhjem er hjem for barn og unge med behov for støtte og oppfølging utover tilbudet i ordinære fosterhjem. Fosterforeldrene i slike hjem har erfaring som fosterforeldre, med å jobbe med barn eller ungdom eller annen relevant erfaring. I 2020 var det 885 barn som fikk tiltak i spesialiserte fosterhjem via Bufetat og 120 som fikk slikt tiltak via Oslo kommune.

Både Bufetat og kommunen kan i dag inngå avtale med private tjenesteytere om fosterhjemstjenester. Fosterforeldre tilknyttet privat tjenesteyter har sin oppdragsavtale med den private tjenesteyteren og mottar godtgjøring og støtte-tjenester fra den private gjennom plasseringen. Den private leverandøren inngår kjøpsavtale med Bufetat eller en kommune, og fungerer dermed som et mellomledd mellom fosterforeldrene og det offentlige. Dersom Bufetat er involvert reguleres forholdet mellom Bufetat, den private leverandøren, kommunen og fosterhjemmet av en firepartsavtale. I tillegg til at de fire partene signerer én felles avtale, inngås det også avtaler mellom følgende parter:

- den private leverandøren og Bufetat (regulerer kjøpsforholdet)
- fosterhjemmet og den private leverandøren (regulerer oppdragstakerforholdet)
- kommunen og fosterhjemmet (fosterhjemstjenestevilkår)
- kommunen og Bufetat (arbeidsfordelingsavtale)

Omleggingen av finansieringsansvaret for fosterhjem fra 2022 er en del av barnevernsreformen som gir økt ansvar til kommunene, jf. Prop. 73 L (2016–2017). Målet er å bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats.

4.2 Bakgrunn for forslaget

Departementet varslet i Prop. 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsform) en gjennomgang av rammene for bruk av private aktører på fosterhjemsområdet. Departementet sendte 30. mars 2020 høringsnotat om rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet på høring. Forslagene i høringsnotatet hadde nær sammenheng med at kommunen fra 1. januar 2022 skulle få et større finansieringsansvar for fosterhjem. Departementet vurderte i høringsnotatet at det for enkelte kommuner kunne fremstå som mer aktuelt å kjøpe fosterhjemstiltak fra private tjenesteytere når kommunen, som en følge av barnevernsreformen, ikke lenger får refundert utgifter til forsterkning av de ordinære fosterhjemmene fra Bufetat. Det ble lagt vekt på at bruk av private tjenesteytere kunne føre til økt risiko for at barnets beste ikke ivaretas fordi barnevernstjenestens oppfølging blir vanskeligere å gjennomføre, samt risiko for økte kostnader.

I høringsnotatet foreslo departementet at ordinære fosterhjem skal ha sin avtale med kommunen alene. I overkant av 30 instanser ga høringsinnspill til forslaget. Om lag 25 av disse instansene støttet forslaget, dette var blant annet: *Akademikerforbundet, Ideelt barnevernsforum, Fellesorganisasjonen, Statsforvalteren i Oslo og Viken, KS, Landsforeningen for barnevernsbarn, Bufdir, Asker kommune, Færder kommune, Oslo kommune, Kristiansand kommune, Røros kommune og Trondheim kommune*. Disse la blant annet vekt på viktigheten av at barnevernstjenesten er nærmest til å følge opp fosterhjemmet, og at et forbud mot bruk av private kan føre til bedre tiltaks- og kostnadskontroll for kommunen. Følgende instanser var imot forslaget: *NHO Handel og Service, Norsk Fosterhjemforening, Aberia, Virke, Haraldsplass Diakonale stiftelse, Barneombudet og Advokatforeningen*. Høringsinstansene som var imot forslaget begrunnet dette med at private aktører bidrar til viktig fagutvikling på feltet, og at de har nødvendig kompetanse på oppfølging og hjelp til barn i krise. *Barneombudet* viste i sin uttalelse til at det er et stort behov for flere fosterhjem i dag, og at forslaget ikke vil forbedre dette.

Departementet foreslo i Prop. 133 L (2020–2021) å lovfeste at barnevernstjenesten ikke kan plassere barn i ordinære fosterhjem som har inngått avtale med private tjenesteytere om godtgjøringen eller innholdet i fosterhjemsoppdraget, jf. punkt 21.7 i proposisjonen. Departementet la i sin vurdering stor vekt på at det for barneverns-

tjenester som velger å benytte seg av fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere vil kunne bli utfordrende å ha tilstrekkelig innsikt i og påvirkningsmulighet på barnets situasjon og behov. Årsaken er at fosterforeldrene vil kunne få en nærere relasjon til den private tjenesteyteren enn til barnevernstjenesten. Fosterforeldrene vil også måtte forholde seg til flere aktører. Departementet vurderte at dette kan påvirke barnevernstjenestens tilgang til informasjon om barnets situasjon, og dermed tjenestens mulighet til å gjøre gode vurderinger av barnets behov. I proposisjonen viste departementet til at det er avgjørende at barnevernstjenesten er i posisjon til å gjøre nødvendige vurderinger av barnets situasjon og oppfylle sitt lovpålagte omsorgs- og oppfølgingsansvar.

Videre viste departementet til at erfaring tilsier at private tjenesteytere tilbyr bedre vilkår til sine fosterhjem enn det kommunen har gjort, uten at forskjellene nødvendigvis er begrunnet i barnets eller fosterforeldrenes behov. Dette kan bidra til å svekke kommunens og Bufetats rekruttering av fosterhjem, når potensielle fosterhjem sammenligner vilkårene de vil få hos de ulike aktørene. Departementet vurderte imidlertid at utviklingen av refusjonsordningen ville medføre at kommunen fikk sterkere økonomiske insentiver til å kontrollere at ressursinnsatsen står i forhold til barnets behov, og at dette kan bidra til å redusere den negative effekten fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere potensielt kan ha på rekrutteringen av fosterhjem.

I Prop. 133 L (2020–2021) punkt 21.7.4 foreslo departementet en overgangsordning som tok utgangspunkt i at barn som er plassert i ordinære fosterhjem som allerede har inngått avtale med en privat tjenesteyter kan videreføres så lenge barna som bor der har behov for tiltaket. Departementet foreslo å videreføre den gjeldende økonomiske ansvarsdelingen mellom Bufetat og kommunen, herunder prinsippene for nivået på den kommunale egenbetalingen, for disse plasseringene.

Departementet foreslo, i motsetning til i høringsnotatet, at den lovfestede begrensningen skulle gjelde barnevernstjenesten og ikke den private tjenesteyteren. Forslaget i høringsnotatet tok utgangspunkt i å regulere private tjenesteyteres mulighet til å inngå avtaler, og dermed tilby en bestemt tjeneste. Departementet vurderte at det er mer naturlig og hensiktsmessig å regulere barnevernstjenestens adgang til å benytte fosterhjem som har inngått avtaler med private tjenesteytere om godtgjøring for og innholdet i fosterhjemsoppdraget. Pliktsubjektet etter barnevernsloven er hovedsakelig barnevernstjenesten.

Videre er en slik regulering mer i tråd med utgangspunktet om at det er barnevernstjenesten som, basert på barnets behov, velger hva de inngår avtaler med private tjenesteytere om. I tillegg vil en regulering av barnevernstjenestens adgang til å plassere barn i fosterhjem som har inngått avtale med privat tjenesteyter om godtgjøring for eller innholdet i fosterhjemsoppdraget, harmonere bedre med bestemmelsen i ny barnevernslov som omfatter kommunens adgang til å la seg bistå av private tjenesteytere, jf. § 15-7.

Departementet foreslo med bakgrunn i det ovennevnte at barnevernstjenesten ikke kan plassere barn i fosterhjem som har inngått avtale med en privat tjenesteyter om godtgjøring for eller om innholdet i fosterhjemsoppdraget.

Ved behandlingen av Prop. 133 L (2020–2021) fikk ikke forslaget tilslutning i Stortinget. I innstillingen ble det vist til mangel på fosterhjem og at private er viktige bidragsytere i å rekruttere fosterhjem og at denne bestemmelsen kan svekke tilfanget på fosterhjem, jf. Innst. 625 L (2020–2021).

I Prop. 133 L (2020–2021) foreslo departementet ikke begrensninger i Bufetats adgang til å bruke spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem tilknyttet private tjenesteytere, jf. punkt 22.1.6.3 i proposisjonen. Departementet viste til at spesialiserte fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere utgjør en betydelig andel av tilbudet til barn som har et omfattende hjelpebehov, og at det er svært usikkert hvordan tilbudet til disse barna vil påvirkes av å utelukke private tjenesteytere. Videre viste departementet til at private tjenesteytere legger til rette for fleksibilitet i tiltaksapparatet på dette området. Departementet la i sin vurdering vekt på den store usikkerheten og mente derfor at lovregulering var et for sterkt virkemiddel.

4.3 Departementets vurdering

Departementet foreslår å begrense barnevernstjenestens adgang til å benytte ordinære fosterhjem som har inngått avtale med en privat tjenesteyter om fosterhjemsoppdraget. Forslaget tilsvarende forslaget som ble fremmet i Prop. 133 L (2020–2021).

Departementet viser til at kommunen, som del av barnevernsreformen, fra 1. januar 2022 har fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem, jf. Prop. 73 L (2016–2017). Dette kan åpne for at det for noen kommuner kan fremstå som mer aktuelt å kjøpe fosterhjemstjenester direkte fra private aktører. Departementet ser flere utfordringer ved at fosterhjem tilknyttet private aktører benyttes

som ordinære fosterhjem. Forslaget om å begrense kommunens adgang til å benytte ordinære fosterhjem som har inngått avtale med private, skal legge til rette for bedre kommunal kontroll med oppfølgingen av barnet og fosterhjemmet samt med kommunens kostnader til fosterhjem.

Som en del av oppfølgingen av NOU 2018: 18 Trygge rammer for fosterhjem er det innført faglige anbefalinger til kommunen om standardiserte økonomiske rammevilkår for fosterforeldre. Standardiserte rammevilkår kan bidra til å styrke kommunens forhandlingsposisjon overfor den private tilbyder, og samtidig svekke legitimiteten til aktører som tilbyr mer omfattende tiltak enn nødvendig. På motsatt side vil kommunens forhandlingsposisjon være svakere enn den Bufetat har i dag, og kommunen vil heller ikke ha Bufetat som avtalepart. Dette er forhold som taler for at kommuner og private tjenesteytere fortsatt vil tilby ulike fosterhjemsvilkår.

Departementet viser videre til at det kan være krevende for barnevernstjenesten å ha tilstrekkelig innsikt i og påvirkningsmulighet på barnets situasjon og behov dersom barnevernstjenesten benytter seg av fosterhjem tilknyttet en privat leverandør. Det vil være risiko for at barnevernstjenesten ikke klarer å følge opp barnets situasjon og behov, blant annet fordi barnevernstjenestens tilgang på informasjon kan begrenses. Departementet mener det er avgjørende at barnevernstjenesten er i posisjon til å gjøre nødvendige vurderinger av barnets situasjon og oppfylle sitt lovpålagte omsorgs- og oppfølgingsansvar.

Det er krevende å vurdere hvordan et forbud mot bruk av ordinære fosterhjem tilknyttet private tjenesteytere vil påvirke tilgangen på ordinære fosterhjem. Det er til enhver tid et gitt antall potensielle fosterhjem i Norge. Et forbud mot å plassere barn i fosterhjem som har inngått avtale om rammevilkårene med private tjenesteytere kan føre til at kommuner og Bufetat rekrutterer de fosterhjemmene som ellers ville blitt rekruttert av private aktører. I et slikt scenario vil ikke den generelle tilgangen på fosterhjem påvirkes. Dersom private tjenesteytere i større grad enn Bufetat og kommunen lykkes i å rekruttere potensielle fosterhjem kan det likevel påvirke tilgangen på fosterhjem negativt. Departementet vurderer derfor at det er en risiko for at forslaget vil kunne påvirke tilgangen på ordinære fosterhjem. Det er imidlertid iverksatt flere tiltak for å styrke både kommunens rekruttering i familie og nettverk og den generelle rekrutteringen. Sentralt står stan-

dardisering av de økonomiske rammevilkårene for fosterforeldre. Fraværet av konkurrerende private tjenesteytere vil også kunne påvirke Bufetats og kommunens rekruttering positivt. Departementet viser videre til at bruken av fosterhjem er redusert i senere år, fra 11 874 barn i fosterhjem ved utgangen av 2017 til 10 761 barn ved utgangen av 2021. Det har samtidig vært en nedgang i antall barn som venter på fosterhjem, fra 272 barn i 2019 til 192 barn i 2021. Departementet vurderer samlet sett at de senere års utvikling, både på tiltakssiden og i omfanget av fosterhjemstilbudet, indikerer at utfordringen knyttet til en eventuell svekkelse av tilfanget på fosterhjem er noe redusert. Departementet anerkjenner at private aktører kan bidra til fagutvikling på feltet, men legger avgjørende vekt på kommunens mulighet til å følge opp barn i fosterhjem og mener forslaget vil gi kommunen større grad av kontroll med barnas situasjon i fosterhjemmene og kostnadene ved fosterhjemstiltak. Det vil fortsatt være lovlig for kommunen å kjøpe enkelttjenester som hjelpetiltak, avlastningstiltak og veiledning i fosterhjem fra private tjenesteytere, jf. § 15-7 om kommunens adgang til å la seg bistå av private i ny barnevernslov.

For Bufetat innebærer forslaget at de ikke kan tilby kommunen ordinære fosterhjem som har inngått avtale om innholdet i fosterhjemsoppdraget med en privat leverandør, fordi kommunen ikke kan benytte seg av ordinære fosterhjem som har slik avtale med privat tjenesteyter.

I likhet med i Prop. 133 L (2020–2021) foreslår ikke departementet å lovfeste begrensninger i Bufetats adgang til å tilby kommunen spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem tilknyttet private tjenesteytere. Departementet viser til at en stor andel av barn som er plassert i spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem bor i fosterhjem som er tilknyttet private tjenesteytere og at det er svært usikkerhet hvordan et forbud mot bruk av private vil påvirke tilgangen på spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem. Departementet viser også til at Bufetat er gitt i oppdrag å igangsette en ekstern gjennomgang av tiltaket spesialiserte fosterhjem og på bakgrunn av resultatene utarbeide et forslag til hvordan den fremtidige innsatsen kan understøtte tiltakets formål. Bufetat kan fortsatt benytte private leverandører i sitt tilbud av spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem etter § 16-3 annet ledd bokstav a og c. Departementet vil imidlertid vurdere nærmere hvordan styringen bør innrettes.

I Prop. 133 L (2020–2021) foreslo departementet en overgangsordning i de tilfeller der kom-

munen allerede hadde plassert barn i ordinære fosterhjem som hadde avtale om godtgjøringen for eller innholdet i fosterhjemsoppdraget med en privat tjenesteyter. Den foreslåtte ordningen tok utgangspunkt i at barn som er plassert i ordinære fosterhjem som allerede har inngått avtale med en privat tjenesteyter videreføres i tråd med den gjeldende økonomiske ansvarsdelingen mellom Bufetat og kommunen, herunder prinsippene for nivået på den kommunale egenbetalingen. Departementet vurderer at det ikke er behov for en slik overgangsordning ettersom barnevernsreformen nå har trådt i kraft, og kommunen har fullt finansieringsansvar for ordinære fosterhjem.

Forslaget om at barnevernstjenesten ikke kan plassere barn i ordinære fosterhjem som har inngått avtale med en privat tjenesteyter om godt-

gjøring for eller innholdet i fosterhjemsoppdraget, foreslås inntatt i ny barnevernslov. Endringen vil ikke gjelde plasseringer kommunen har gjort eller gjør før bestemmelsen trer i kraft. Departementet tar sikte på at bestemmelsen trer i kraft 1. juli 2023. Departementet vurderer at dette vil gi kommunen tilstrekkelig forutsigbarhet.

Departementet foreslår etter dette å lovfeste at barnevernstjenesten ikke kan plassere barn i fosterhjem som har inngått avtale med en privat tjenesteyter om godtgjøring for eller innholdet i fosterhjemsoppdraget. Dette gjelder likevel ikke fosterhjem Bufetat tilbyr kommunen etter § 16-3 annet ledd bokstav a og c. Det vises til lovforslaget § 15-7 nytt fjerde ledd.

5 Begrepsmessige endringer mv.

Departementet henviser til anmodningsvedtak nr. 1198, 10. juni 2021, jf. Innst. 625 L (2020–2021), der Stortinget ber regjeringen arbeide videre med å finne et alternativt begrep til atferdsbegrepet i barnevernsloven. Departementet har gitt Bufdir i oppdrag å arbeide videre med dette spørsmålet. Departementet foreslår imidlertid allerede nå å ta ut begrepet «atferdsinstitusjon» i ny barnevernslov. Etter departementets vurdering er det mer hensiktsmessig at loven benytter begrepet «barnevernsinstitusjon» på alle institusjoner i barnevernet uavhengig av hvilken målgruppe institusjonen ivaretar. Departementet foreslår derfor å erstatte begrepet «atferdsinstitusjon» med «barnevernsinstitusjon» eller «institusjon» i ny barnevernslov §§ 1-2, 4-4, 6-2, 6-3, 8-4, 10-9, 10-10 og 13-4. Forslaget innebærer ingen realitetsendringer.

Departementet foreslår videre å rette to henvisninger i ny barnevernslov. Departementet foreslår at henvisningen i § 15-11 fjerde ledd rettes til § 14-25. Departementet foreslår også å rette en henvisning i § 18-2 nr. 16. Forslaget innebærer at henvisningen til barnevernsloven § 15-13 i bidragsinnkrevingsloven § 5 annet ledd rettes til barnevernsloven § 15-12.

I tillegg foreslår departementet å rette enkelte inkurier i bestemmelsene om tverrfaglig helsekartlegging som ble vedtatt ved Stortingets behandling av Prop. 222 L (2020–2021), jf. Innst. 166 L (2021–2022). Stortinget har vedtatt nye bestemmelser om helsekartlegging både i gjeldende barnevernlov og ny barnevernslov. I gjeldende barnevernlov foreslår departementet endringer i § 2-3 tredje ledd bokstav c og § 4-3 a første ledd. Endringen innebærer å flytte henvisningen til § 4-26 slik at den omtales i sammenheng med § 4-4 sjette ledd. Bakgrunnen for dette er at § 4-26 og § 4-4 sjette ledd er frivillige tiltak som barnevernstjenesten kan fatte vedtak om. I dagens § 2-3 tredje ledd og § 4-3 a første ledd er § 4-26 ved en inkurie blitt omtalt sammen med § 4-12 og § 4-24, som er tvangsvedtak som kun kan fattes av fylkesnemnda. Med samme begrunnelse foreslås det endringer i ny barnevernslov § 2-6 og § 16-3 fjerde ledd bokstav d. Endringen innebærer å flytte henvisningen til § 6-1 slik at den omtales i sammenheng med § 3-2. Departementet foreslår også å endre angivelsen av Bufetat i gjeldende barnevernlov § 4-3 a og ny barnevernslov § 2-6 til barne-, ungdoms- og familieetaten.

6 Erfaringer med midlertidig koronalov

6.1 Innledning

I anmodningsvedtak nr. 244, 17. desember 2021, jf. Innst. 84 L (2021–2022), ba Stortinget regjeringen om på egnert vis, innen utgangen av mai 2022, rapportere til Stortinget om «hvordan den midlertidige loven har blitt anvendt og hvilke erfaringer partene har med bruken av unntaksbestemmelsene, hvilke konsekvenser anvendelsen har hatt, herunder i hvilket omfang fylkesnemndene har anvendt unntaksbestemmelsene, og hvor mange barn som er flyttet til annen institusjon».

Departementet har innhentet informasjon fra *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)* og *Sentralenheten for fylkesnemndene* om bruk og erfaringer med den midlertidige loven.

Det vises til at det tidligere er redegjort for erfaringene med de midlertidige bestemmelsene i forbindelse med videreføring av den midlertidige loven. Blant annet følger erfaringsbeskrivelser i Prop. 145 L (2019–2020) punkt 4 og Prop. 96 L (2020–2021) punkt 4.2 og 4.3.

6.2 Flytting av barn

Bufdir har innhentet informasjon fra Bufetats regioner om hvilken bruk det har vært av unntaksbestemmelsen om flytting av et barn fra en institusjon til en annen når det er tvingende nødvendig som følge av covid-19, jf. den midlertidige loven § 5.

Det er kun én region, *Bufetat region Øst*, som har benyttet unntaksbestemmelsen. *Region Øst* rapporterer at det er gjennomført to kortvarige flyttinger som følge av covid-19 i perioden 15.–20. april 2020. Årsaken til flyttingene var stort fravær av personell på grunn av smitte. Det var løpende dialog mellom institusjonen, Enhet for inntak og kommunene om behovet for flytting. Ungdommene som var berørt samtykket til flyttingen og reiste med kjent personell.

I de få tilfellene det har vært nødvendig å flytte barn er dette gjort slik at barnet har fått god informasjon om årsak til flytting. *Region Øst* har ikke

grunn til å tro at dette har vært en uforholdsmessig belastning for barna.

6.3 Bruk av andre kommunikasjonsformer ved oppfølgings- og tilsynsbesøk

Den midlertidige loven åpner for bruk av andre kommunikasjonsformer ved barnevernstjenestens oppfølgings- og tilsynsbesøk i fosterhjem, og statsforvalternes tilsynsbesøk med barn på institusjon, jf. § 6.

Det foreligger ingen fullstendig oversikt over kommunenes bruk av hjemmelen for å benytte andre kommunikasjonsformer ved oppfølgings- eller tilsynsbesøk i fosterhjem. I forbindelse med Prop. 145 L (2019–2020) og Prop. 96 L (2020–2021) rapporterte flere statsforvaltere at kommunene benyttet muligheten til digital kontakt med fosterhjemmene i den første fasen etter nedstengningen i 2020 når dette ble vurdert som eneste realistiske løsning, men at de fleste gikk raskt tilbake til ordinær oppfølging så snart dette var mulig.

Bufdir har innhentet oppdatert informasjon fra statsforvalterne om bruk av andre kommunikasjonsformer ved tilsynsbesøk på institusjoner. Åtte statsforvaltere har meldt tilbake om sin bruk og erfaringer med bestemmelsen.

Bruken av bestemmelsen har vært meget begrenset i de fleste embeter. I seks av embetene har digitale tilsyn blitt benyttet mindre enn ti ganger i løpet av pandemien. I Innlandet er digitale tilsyn blitt benyttet rundt 40 ganger og i Oslo og Viken anslås det at det er benyttet rundt 270 ganger.

Statsforvalteren i Møre og Romsdal har gjennomført ett digitalt tilsyn under pandemien. *Statsforvalterne i Vestfold og Telemark, Nordland og Agder* opplyser at det er blitt benyttet digitale tilsyn 3–4 ganger i hvert embete. En slik bruk gir et begrenset grunnlag for analyse av erfaringer og konsekvenser, noen statsforvaltere har imidlertid delt noen overordnede betraktninger.

Statsforvalteren i Nordland uttaler at digitale tilsyn fungerte adekvat. Deres overordnede

vurdering er at digitale tilsyn gir fleksibilitet og handlingsrom, som kan medføre at tilsyn som ellers måtte ha blitt avlyst grunnet smitte eller lignende, likevel kan gjennomføres.

Statsforvalteren i Agder uttaler at deres erfaringer er delte, men at hovederfaringen er at digitale møter ikke er en god erstatting for fysiske møter. De viser til at digitale møter vanskeliggjør den nonverbale kommunikasjonen og at det er lettere å få til en samtale med barna ved fysiske tilsyn, selv om barna i utgangspunktet har sagt at de ikke ønsker samtale.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har gjennomført syv digitale tilsyn, seks i mars/april 2020 og ett høsten 2021. Deres vurdering er at det var viktig og riktig at de raskt kom i gang med de digitale tilsynene for å opprettholde kontinuiteten i tilsynene og kontakten med barna/institusjonene. Det gikk fint med digitale samtaler, men de opplevde at færre barn ville snakke med dem, og det var utfordrende å motivere til samtale når de ikke kunne oppsøke barna fysisk.

Statsforvalteren i Vestland gjennomførte åtte digitale tilsyn i 2020 og ett digitalt tilsyn i 2021. Statsforvalteren har prioritert å snakke med barna fysisk selv om ikke hele tilsynet kunne gjennomføres stedlig. Det uttales at informasjon fra barn er av stor betydning for å få godt nok grunnlag for å vurdere kvaliteten på tilbudet barna får på institusjoner. Det betyr at alle forhold som gjør at de ikke kan hilse på barn, være fysisk til stede og å legge til rette for gode og tilpassede samtaler, kan påvirke kvaliteten på tilsyn negativt.

Statsforvalteren i Innlandet opplyser at unntaksbestemmelsene ble brukt i ganske stor grad i 2020, men nesten ikke i 2021. Det anslås at de har utført rundt 40 tilsyn digitalt. Deres erfaring er at kvaliteten på de digitale tilsynene ikke blir god nok og langt fra det samme som ved stedlige tilsyn. Det ble vist til at flere dimensjoner og observasjonsmuligheter blir borte ved bruk av digitale tilsyn, det var vanskeligere å fange opp kroppsspråk, endringer i stemmeleie, samspill og stemning. Flere barn ville heller ikke snakke digitalt, de ønsket fysiske treff. Tilbakemeldingene fra institusjonene var også at de foretrakk fysiske tilsyn. Statsforvalteren uttaler:

«Vi mener med ganske stor sikkerhet at vi i mindre grad avdekket lovbrudd og forbedringsområder ved digitale tilsyn. Etter evaluering av tilsyn i 2020 besluttet vi derfor å ha høy terskel for digitale tilsyn. I stedet valgte vi å ha færre uanmeldte tilsyn, vi undersøkte smittestatus på forhånd og tilpasset besøket. Flere

avdelinger utviste stor fleksibilitet og tilrettelagt slik at vi kunne ha samtaler utendørs eller i et bestemt rom av hensyn til smittevern. Dette fungerte veldig godt, og vi fikk utført alle tilsyn.

Oppsummert vurderer vi at digitale tilsyn bør kunne benyttes helt unntaksvis, f.eks. dersom alternativet er avlysning og når tilsynstemaet er avgrenset, men at terskelen bør være høy av hensyn til kvaliteten på tilsynet og kontakten med barna.»

Statsforvalteren i Oslo og Viken har ikke en nøyaktig oversikt over hvor mange av tilsynene som er gjennomført digitalt, men estimerer at de i 2020 gjennomførte 60 prosent av tilsynene digitalt, mens tallet for 2021 estimeres til 50 prosent. Det ble totalt gjennomført 225 tilsyn i 2020, og 276 tilsyn i 2021. Dette utgjør anslagsvis 270 digitale tilsyn ved barnevernsinstitusjoner i Oslo og Viken under pandemien.

Oslo og Viken har under hele pandemien hatt et høyt smittetrykk. I starten av pandemien hvor tiltakene var omfattende, opplyser statsforvalteren at de fleste tilsynene ble gjennomført digitalt. Etter hvert som tiltakene ble sluppet opp, vurderte statsforvalteren i forkant av hvert tilsyn om det var forsvarlig å gjennomføre stedlige tilsyn og om smittevernrådene kunne ivaretas. Flere av tilsynene som opprinnelig skulle vært utført som uanmeldte ble varslet kort tid i forkant, for at det skulle kunne tilrettelegges for digital gjennomføring. Tilsynene som ikke er gjennomført stedlig er i all hovedsak gjennomført via videomøter.

Statsforvalteren i Oslo og Viken erfarte i starten av pandemien at forholdsvis mange barn ønsket å snakke via videomøte, men etter hvert som det ble gjennomført flere digitale tilsyn på samme institusjon opplevde de at ikke like mange barn ønsket en digital samtale.

Raskt etter pandemiens utbrudd sendte *Statsforvalteren i Oslo og Viken* ut informasjon til alle institusjonene om at de fortsatt var tilgjengelige, og at det skulle viderefremmes til beboerne. Det ble opprettet en egen vakttelefon som beboerne kunne nå dem på. Det ble kartlagt hvilke digitale plattformer institusjonene hadde tilgjengelig og det ble utarbeidet materiell, som for eksempel rapportmal, for digitale tilsyn. Det uttales:

«Vi har erfart at digitale tilsyn er et godt supplement til stedlige tilsyn. Det har også i større grad gjort det mulig å tilrettelegge for samtaler med barna ut over oppsatte tilsynstidspunkt. Vi mistet imidlertid arenaen for å gjennomføre

samtaler med barn som i utgangspunktet ikke ønsker å snakke med oss, da vi på stedlige tilsyn kan treffe barna i fellesområdet og likevel få snakket med dem.»

6.4 Saksbehandlingsbestemmelsene for fylkesnemnda

Sentralenheten for fylkesnemndene har innhentet kunnskap fra nemndene om bruk av bestemmelsene om adgang til fjernmøter, fjernavhør, delvis skriftlig behandling og avstemming og rådslaging i fylkesnemnda, jf. den midlertidige loven §§ 2-4. Erfaringer med de midlertidige reglene tilsier at de har fungert etter sitt formål og bidratt til å ivareta partenes rettssikkerhet, samtidig som smitteverntiltak har blitt overholdt. Reglene har vist seg hensiktsmessige og fleksible for å tilpasse saksbehandlingen til den konkrete smittesituasjonen og redusere smitterisikoen.

Fylkesnemndene har brukt loven hyppig i hele perioden, dog i ulik grad i nemndene, og loven hadde aller størst betydning i starten av pandemien. Bruk av loven har forhindret en lengre saksbehandlingstid og en uheldig situasjon der berørte barn og familier ville kunne oppleve at deres sak hadde blitt utsatt. Loven har også bidratt til å hindre smittespredning i nemndene, noe som ville ha skapt ytterligere utfordringer med sykefravær blant ansatte i nemndene. Ut ifra fylkesnemndas samfunnsoppdrag vurderer *Sentralenheten* at muligheten til å benytte unntaksbestemmelsene i midlertidig lov frem til nå har vært avgjørende for å kunne oppfylle dette.

Sentralenheten for fylkesnemndene har tidligere opplyst at reglene har blitt mye brukt for å avvikle saker og samtidig overholde smitteverntiltak. I uke 16–20 i 2020 ble ca. 60 prosent av møter i klagesaker, forhandlingsmøter og samtalemøter gjennomført som fjernmøter. I perioden mellom uke 16 til 27 i 2020 opplyste *Sentralenheten* at 35 prosent av klagesakene ble behandlet som fjernmøter, mens 30 prosent av forhandlingsmøtene ble behandlet helt eller delvis med fjernmøte. Dette gjaldt saker etter barnevernloven. *Sentralenheten* opplyste også at fylkesnemndenes underskriftsmøter stort sett har skjedd med fjernmøte-teknikk etter den midlertidige loven.²

I forbindelse med Prop. 96 L (2020–2021), som ble behandlet i Stortinget i mars 2021, innhentet departementet oppdatert informasjon fra *Sentralenheten* om bruk av saksbehandlingsbestemmel-

sene i nemndene. *Sentralenheten* opplyste da at den utvidete hjemmelen til fjernavhør av vitner anslagsvis ble brukt i 90–100 prosent av alle forhandlingsmøter, samt at fjernmøter der alle eller noen av aktørene deltar på video ble brukt ofte, men at det varierte ut fra smittesituasjonen og individuelle vurderinger. Hjemmelen til en kombinasjon av skriftlig og muntlig behandling ble benyttet for å forhindre at mange var samlet i samme rom i unødvendig lang tid. Nemndene som opplevde lokale utbrudd, hadde også opplyst til *Sentralenheten* at fjernmøte og delvis skriftlig behandling ble hyppig brukt i aktuelle perioder for å forhindre fysisk oppmøte.³

Utviklingen av pandemien har over tid redusert behovet for bruk av fjernmøter i nemnda. *Sentralenheten* opplyser at det i perioden 1. januar 2021 til 9. desember 2021 (tidspunktet for oppheving av den midlertidige loven), ble behandlet 1080 saker i fylkesnemndene. En eller flere av de midlertidige bestemmelsene ble benyttet i ca. 50 prosent av sakene. Fjernmøte ble benyttet i ca. 20 prosent av sakene, fjernavhør av vitner i ca. 34 prosent av sakene, og kombinert skriftlig og muntlig behandling ble benyttet i ca. 20 prosent av sakene.

Etter den midlertidige loven ble vedtatt på nytt i slutten av desember 2021, startet nemndene ny registrering i sitt saksbehandlingssystem fra 28. januar 2022. Frem til 28. februar 2022 behandlet nemndene 168 saker, i disse ble bestemmelser i midlertidig lov benyttet i ca. 23 prosent av sakene. Fjernmøte ble benyttet i 10 prosent av sakene, fjernavhør av vitner i 17 prosent av sakene, kombinert skriftlig og muntlig behandling i 6 prosent, og rådslaging ved fjernmøte benyttet i 3,5 prosent av sakene.

Generelt og overordnet har erfaringene vært gode med avvikling av møter som fjernmøter, at flere vitner har blitt avhørt digitalt, at nemndene har hatt sine rådslagningsmøter digitalt og at det har blitt besluttet kombinert muntlig/skriftlig behandling. Inntrykket hos fylkesnemndene er at partenes opplevelser og erfaringer av bruk av unntaksbestemmelsene har vært bra. Dette er basert på nemndledernes observasjoner i sakene, samt at det ikke har vært sterke innsigelser mot digital deltagelse. I de aller fleste sakene har man kommet til enighet om hvordan møtene skulle avvikles.

Det som har kommet frem som en begrensning er den totale kommunikasjonen ved bruk av fjernmøter. Kroppsspråk og stemmebruk blir mindre tydelig enn i et fysisk møte, noe som betyr

² For mer informasjon, se Prop. 145 L (2019–2020) kap. 4.

³ Prop. 96 L (2020–2021), kap. 4.2.

at et digitalt møte aldri helt kan sidestilles med et fysisk møte. Et annet moment er at nemndleder ved vitneførsel eller digitalt oppmøte ikke har kunnet være sikre på at det ikke har vært andre til stede i rommet. Det har også vært tilfeller der en part har hatt tekniske utfordringer med lyd og bilde på grunn av mangelfullt utstyr o.l.

I enkelte tilfeller har part og prosessfullmektig ikke vært fysisk sammen i møtet. Dette oppfattes av nemndene som uheldig, og stiller særlig krav til nemndleder for å sikre tilfredsstillende kontakt mellom part og advokat, f.eks. gjennom hyppige pauser o.l. På tross av disse tiltakene anser ikke nemndene at dette fullt ut kompenseres for den manglende fysiske støtten i saken, og mener at part og advokat bør sitte sammen. *Sentralenheten* uttaler at hovedregelen etter pandemien bør derfor være fysisk oppmøte for parter, advokater og vitner.

Kombinert muntlig/skriftlig behandling har totalt sett fungert bra. Dette har medført kortere digitale møter og virket positivt i forhold til utfordringer med å konsentrere seg over lenger tid, samt redusert smittespredningsfare.

Bruk av fjernavhør av vitner har vært mye brukt med stort sett godt resultat. Det er imidlertid blitt kommentert fra en nemnd at «aktører ved Teams-oppmøte ikke har den samme respekten for nemndas verdighet.»

Fylkesnemndenes syn er at rettssikkerheten har vært hensyntatt i perioden med midlertidig lov, også sett i lys av lav saksbehandlingstid og at sakene har blitt gjennomført som planlagt. *Sentralenheten* uttaler at det kan vise seg å være

nyttig å ha en permanent hjemmel for bruk av fjernmøter i fylkesnemndene til bruk etter 1. juli 2022.

6.5 Departementets vurderinger

Basert på tilbakemeldingene fra *Sentralenheten for fylkesnemndene* og *statsforvalterne*, er det departementets vurdering at de midlertidige bestemmelsene har fungert etter sitt formål. Reglene har gitt fleksibilitet og handlingsrom i en krevende og usikker pandemisituasjon. Erfaringene viser at behovet for de midlertidige reglene har vært størst for fylkesnemndene. Som det beskrives i punkt 6.4 har det underveis i pandemien vist seg et særlig behov for raskt å kunne innføre midlertidige prosessregler for fylkesnemndene for å forhindre utsettelse og restanser.

I og med at smittesituasjonen i tiden fremover er usikker, har departementet våren 2022 sendt på høring et forslag om at det innføres en midlertidig forskriftshjemmel som vil gi Kongen adgang til å fastsette midlertidige saksbehandlingsregler i fylkesnemnda, jf. den midlertidige loven §§ 2-4.

Departementet har ikke foreslått at den midlertidige forskriftshjemmelen skal omfatte bestemmelsene om midlertidig flytting av barn fra en barnevernsinstitusjon, jf. den midlertidige loven § 5, og om adgang for statsforvalteren og barnevernstjenesten til å erstatte tilsyns- og oppfølgingsbesøk med andre kommunikasjonsformer, jf. den midlertidige loven § 6. Disse bestemmelsene vil opphøre 1. juli 2022.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Frem til høsten 2020 var det etablert praksis at Bufetat innhentet politiattest for ansatte i Bufetat, eller personer som utfører oppdrag for Bufetat, og som hadde direkte kontakt med barn. Denne muligheten er ikke tatt inn i den midlertidige hjemmelen gitt i PODs vedtak 1. februar 2021. For personer som ble ansatt etter høsten 2020 er det i påvente av ny lovhjemmel anbefalt at to ansatte er til stede i kontakten mellom barn og den ansatte. Forslaget om å lovfeste at det kan innhentes politiattest for denne gruppen oppdragstagere innebærer at behovet for å utstede politiattester vil bli på samme nivå som frem til høsten 2020. Sammenlignet med situasjonen før høsten 2020 vil forslaget derfor ikke føre til noen endring.

Departementet anslår at de foreslåtte endringene ikke vil medføre administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning for politiet.

Departementet foreslår å lovfeste at barnevernstjenesten ikke kan plassere barn i ordinære fosterhjem som har inngått avtale med private

tjenesteytere om godtgjøringen og innholdet i fosterhjemsoppdraget. Bufetat har, og skal fortsatt ha, ansvar for å rekruttere ordinære fosterhjem og tilby fosterhjem på anmodning fra kommunene. Departementet viser til at det er noe usikkerhet knyttet til hvordan forbudet vil påvirke tilgangen på fosterhjem, og dermed også hvilke administrative konsekvenser forslaget vil få. Departementet vurderer likevel at forslaget antagelig ikke vil ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for Bufetat eller kommunene. Det vises til at kommunene i liten grad har inngått slike avtaler. Det er usikkert hvordan etterspørselen etter fosterhjem tilknyttet private aktører vil bli etter at kommunene fra 2022 har fått økt finansieringsansvar for ordinære fosterhjem. Departementet vurderer at forslaget vil gi kommunene større grad av kontroll med barnas situasjon i fosterhjemmene og kostnadene ved fosterhjemstiltak.

8 Merknader til de enkelte bestemmelsene

8.1 Endringer i barnevernloven

Til § 2-3 tredje ledd

Henvisningen til § 4-26 er flyttet slik at den omtales i sammenheng med § 4-4 sjette ledd. Endringen medfører ingen realitetsendringer.

Til § 4-3 a første ledd

Henvisningen til § 4-26 er flyttet slik at den omtales i sammenheng med § 4-4 sjette ledd. «Bufetat» erstattes med «Barne-, ungdoms- og familieetaten». Endringene medfører ingen realitetsendringer.

Til § 6-10 nytt tredje ledd

Tredje ledd første punktum pålegger en plikt for personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av Bufetat til å fremlegge barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39, og med dette en plikt for Bufetat til å kreve barneomsorgsattest. I *annet punktum* presiseres det atplikten bare gjelder overfor personer som skal utføre oppgaver som innebærer at de kan ha direkte kontakt med barn. Med direkte kontakt menes fysiske møter og som ved telefonsamtaler, tekstmeldinger eller e-post. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.4.1 og 3.4.2. Bestemmelsen kommer i tillegg til nåværende annet ledd som regulerer en plikt for ansatte i Bufetat på institusjonsområdet til å legge frem politiattest.

Nåværende *tredje til syvende ledd* blir nye *fjerde til åttende ledd* som følge av endringen. Det følger av nåværende femte ledd at person med anmerkninger på slik politiattest ikke skal ha oppgaver overfor mindreårige.

8.2 Endringer i ny barnevernslov

Ordet «atferdsinstitusjon» endres til «barnevernsinstitusjon» i åtte paragrafer. Endringen medfører ingen realitetsendringer.

Til § 2-6 første ledd

Henvisningen til § 6-1 er flyttet slik at den omtales i sammenheng med § 3-2. Bufetat erstattes med barne-, ungdoms- og familieetaten. Endringene innebærer ingen realitetsendringer.

Til § 4-4

I *første ledd* erstattes ordet «institusjon» med «barnevernsinstitusjon». I *annet ledd* erstattes ordet «atferdsinstitusjon» med «institusjon». Endringene innebærer ingen realitetsendringer.

Til § 8-4

I overskriften endres formuleringen «vedtak om opphold i atferdsinstitusjon» til «vedtak etter §§ 6-1 og 6-2 om opphold i barnevernsinstitusjon». I *tredje ledd første punktum og fjerde ledd første punktum* erstattes ordet «atferdsinstitusjon» med «institusjon». Endringene innebærer ingen realitetsendringer.

Til § 10-9 overskriften

Overskriften endres fra «Innskrenkninger i bevegelsesfrihet mv. for barn i atferdsinstitusjoner» til «Utvidet adgang til innskrenkninger i bevegelsesfriheten mv. for barn i barnevernsinstitusjoner». Endringen innebærer ingen realitetsendringer.

Til § 12-11 nytt tredje ledd

Tredje ledd første punktum pålegger en plikt for personer som skal ansettes i eller utføre oppgaver på vegne av Bufetat til å fremlegge barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39, og med dette en plikt for Bufetat til å kreve barneomsorgsattest. I *annet punktum* presiseres det atplikten bare gjelder overfor personer som skal utføre oppgaver som innebærer at de kan ha direkte kontakt med barn. Med direkte kontakt menes fysiske møter og som ved telefonsamtaler, tekstmeldinger eller e-post. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.4.1 og 3.4.2. Bestemmelsen kommer i tillegg til

nåværende annet ledd som regulerer en plikt for ansatte i Bufetat på institusjonsområdet til å legge frem politiattest.

Nåværende *tredje til åttende ledd* blir nye *fjerde til niende ledd* som følge av endringen. Det følger av nåværende sjettede ledd at person med anmerkninger på slik politiattest ikke skal ha oppgaver overfor mindreårige.

Til § 15-7 nytt fjerde ledd

Bestemmelsen innebærer at barnevernstjenesten ikke kan plassere barn i ordinære fosterhjem som har inngått avtale med en privat tjenesteyter om godtgjøring for eller innholdet i fosterhjemsopdraget. Det vises til nærmere omtale i punkt 4.3.

Første punktum gjelder ikke fosterhjem Bufetat tilbyr kommunen etter § 16-3 annet ledd bokstav a og c. Bufetat kan fortsatt benytte private tjenesteytere i sitt tilbud av spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem.

Bestemmelsen er ikke til hinder for at kommunen kan kjøpe enkelttjenester som hjelpetiltak, avlastningstiltak og veiledning til fosterhjem fra private tjenesteytere.

Til § 15-11 fjerde ledd

Henvisningen er rettet til «§ 14-25».

Til § 16-4 fjerde ledd bokstav d

Henvisningen til § 6-1 er flyttet slik at den omtales i sammenheng med § 3-2. Endringen medfører ingen realitetsendring.

Til § 18-2 nr. 16

Henvisningen er rettet til «barnevernsloven § 15-12».

Til lovvedtaket del IV

Departementet går inn for at lovforslaget del I, om endringer i gjeldende barnevernlov, trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer, mens lovforslaget del II og III trer i kraft straks. Det medfører at det umiddelbart etter vedtakelsen av endringsloven foreligger en konsolidert utgave av ny barnevernslov. Ikraftsetting av ny barnevernslov, slik den lyder etter denne lovendringen, blir så fastsatt av Kongen i en kongelig resolusjon på vanlig måte.

Barne- og familiedepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i barnevernsloven mv. (krav om politiattest ved ansettelse i barne-, ungdoms- og familieetaten mv.).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i barnevernsloven mv. (krav om politiattest ved ansettelse i barne-, ungdoms- og familieetaten mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i barnevernsloven mv. (krav om politiattest ved ansettelser i barne-, ungdoms- og familieetaten mv.)

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 6-10 nytt tredje ledd skal lyde:

Den som skal ansettes i, eller utføre oppgaver på vegne av Barne-, ungdoms- og familieetaten, og som ikke omfattes av annet ledd, skal legge frem politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd. Dette gjelder kun personer som skal utføre oppgaver som innebærer at de kan ha direkte kontakt med barn.

§ 6-10 nåværende tredje til syvende ledd blir nye fjerde til åttende ledd.

II

I lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern gjøres følgende endringer:

Ordet «atferdsinstitusjon» skal endres til «barnevernsinstitusjon» i § 1-2 tredje og fjerde ledd, § 4-4 overskriften, § 6-1 overskriften, § 6-2 overskriften, § 8-4 første ledd, § 10-9 første ledd, § 10-10 første ledd og § 13-4 første ledd bokstav e og l.

§ 4-4 første ledd skal lyde:

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om å plassere et barn i *barnevernsinstitusjon* dersom barnet har vist alvorlige atferdsvansker som nevnt i § 6-2. Et slikt vedtak kan treffes bare dersom det er fare for at barnet ellers blir vesentlig skadelidende.

§ 4-4 annet ledd skal lyde:

Dersom det er behov for videre tiltak, skal barnevernstjenesten snarest følge opp akuttvedtaket med en begjæring til barneverns- og helsenemnda om plassering i *institusjon* etter § 6-2. Dersom slik begjæring ikke foreligger innen to uker fra vedtakstidspunktet, faller akuttvedtaket bort.

§ 8-4 overskriften skal lyde:

Oppfølging av barn og foreldre etter vedtak etter §§ 6-1 og 6-2 om opphold i barnevernsinstitusjon

§ 8-4 tredje ledd første punktum skal lyde:

I en sak om frivillig opphold i *institusjon* etter § 6-1 skal barnevernstjenesten utarbeide en plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet.

§ 8-4 fjerde ledd første punktum skal lyde:

I en sak om plassering i *institusjon* uten samtykke etter § 6-2 skal barnevernstjenesten utarbeide et utkast til plan for tiltaket og oppfølgingen av barnet som skal foreligge når barneverns- og helsenemnda behandler saken.

§ 10-9 overskriften skal lyde:

Utvidet adgang til innskrenkninger i bevegelsesfrihet mv. for barn i barnevernsinstitusjoner

§ 12-11 nytt tredje ledd skal lyde:

Den som skal ansettes i, eller utføre oppgaver på vegne av barne-, ungdoms- og familieetaten, og som ikke omfattes av annet ledd, skal legge frem politiattest etter politiregisterloven § 39 første ledd. Dette gjelder kun personer som skal utføre oppgaver som innebærer at de kan ha direkte kontakt med barn.

§ 12-11 nåværende tredje til åttende ledd blir nye fjerde til niende ledd.

§ 15-7 nytt fjerde ledd skal lyde:

Barnevernstjenesten kan ikke plassere barn i et fosterhjem som har inngått avtale med en privat tjenesteyter om godtgjøring for eller innholdet i fosterhjemsoppdraget. Dette gjelder ikke fosterhjem barne-, ungdoms- og familieetaten tilbyr etter § 16-3 annet ledd bokstav a og c.

§ 15-11 fjerde ledd skal lyde:

Kommunen dekker sine egne utgifter med saken ved rettslig prøving av nemndas vedtak etter § 14-25.

§ 16-3 fjerde ledd bokstav d skal lyde:

- d) tverrfaglig helsekartlegging dersom barnevernstjenesten har besluttet å fremme sak for barneverns- og helsenemnda eller nemnda har truffet vedtak om plassering utenfor hjemmet etter §§ 5-1 eller 6-2, eller ved vedtak om frivillig plassering etter §§ 3-2 eller 6-1.

I § 18-2 nr. 16 skal endringen i lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. § 5 annet ledd annet punktum lyde:

Innkrevingsssentralen skal også kreve inn bidrag fastsatt etter barnevernsloven § 15-12 på grunnlag av omsorgsovertakelse.

III

I lov 25. mars 2022 nr. 13 om endringer i barnevernloven mv. (tverrfaglig helsekartlegging) gjøres følgende endringer:

I lovens del I skal endringen i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester § 2-3 tredje ledd bokstav c lyde:

- c) tilby barneverntjenesten tverrfaglig helsekartlegging dersom barneverntjenesten har besluttet å fremme sak for fylkesnemnda eller

nemnda har truffet vedtak om plassering utenfor hjemmet etter §§ 4-12 eller 4-24, eller ved vedtak om frivillig plassering etter §§ 4-4 sjette ledd eller 4-26.

I lovens del I skal endringen i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester § 4-3 a første ledd lyde:

Når barneverntjenesten har besluttet å fremme sak for fylkesnemnda etter §§ 4-12 eller 4-24, eller har truffet vedtak om frivillig plassering etter §§ 4-4 sjette ledd eller 4-26, skal den anmode *Barne-, ungdoms- og familieetaten* om tverrfaglig helsekartlegging etter § 2-3 tredje ledd bokstav c.

I lovens del III skal endringen i lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern § 2-6 første ledd lyde:

Når barnevernstjenesten har besluttet å fremme sak for barneverns- og helsenemnda etter §§ 5-1 eller 6-2 eller har truffet vedtak om frivillig plassering etter §§ 3-2 eller 6-1, skal den anmode *barne-, ungdoms- og familieetaten* om tverrfaglig helsekartlegging etter § 16-3 fjerde ledd bokstav d.

IV

Loven del I gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Loven del II og del III trer i kraft straks.